Туркистон бир, ватан бир

Туркистон

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1993 йил 15 июнь • Сешанба • № 68 (14096) ترکستان TURKİSTAN Нархи 10 сўм.

Ислом КАРИМОВ Хоразмда

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов 14 июнь куни Урганчга келди. У Янгибозор, Гурлан, Шовот, Қўшкўпир, Урганч туманларида бўлиб, вилоятда иқтисодий ислоҳотларнинг амалга оширилиши, ғалла ўрим-йиғимининг бориши, ғўза парвариши, пахта йиғим-теримига тайёргарлик масалалари хусусида меҳнаткашлар билан суҳбатлашди. Бозор иқтисодиётига ўтилаётган ҳозирги шароитда аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш ғоят муҳим вазифа эканига эътиборни қаратди.

Президентнинг вилоят бўйлаб сафарида республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков ва Хоразм вилояти ҳокими М. Жуманиёзов ҳамроҳлик қилди.

(ЎзА).

ЁШЛИК БАЙРАМИ

БУХОРО ВИЛОЯТИНИНГ ҒИЖДУВОН ТУМАНИ ЁШЛАР ИТТИФОҚИ ҚЎМИТАСИ ТОМОНИДАН «ЁШЛАР СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН» ШИОРИ ОСТИДА 1-ФЕСТИВАЛЬ ЎТКАЗИЛДИ...

Мустақиллик байроғи остидаги мамлакатимиз ёшларининг ҳаёти ҳозирги кунда кўпгина қувончли воқеаларга бой бўлаяпти. Зотан ҳар қандай жамиятда ёшлар ҳамиша инқилобий куч бўлиб келишган. Кундалик ҳаётимиздаги неки муаммо, назардан четда қолган камчилик ва ютуқлар бўлса ёшларимиз биринчи бўлиб кўришади, идрок этишади.

Ғиждувон тумани Ёшлар Иттифоқи қўмитаси томонидан кейинги йилларда жуда кўп хайрли тадбирлар амалга ошириляпти. Сайлангандигига эндигина саккиз ой бўлган саркотиб Алишер Жўраевнинг бу борада катта хизмати бор. Тан олиш керакки, ўтиш даври ҳамма жойдагидек бу ерда ҳам осон кечмаяпти. Собиқ комсомолнинг «қолип»ларидан чиқиш катта куч талаб қилиши кун каби равшан. Ҳаётнинг оддий қонуни шу — нимагадир эришиш учун нимадандир воз кечиш керак.

Яқинда Ғиждувон тумани Ёшлар Иттифоқи қўмитаси томонидан Тудақул дам олиш зонасида «Ёшлар соғлом авлод учун» шиори остида ўтказилган биринчи фестиваль туман ёшлари учун катта янгилик бўлди, десак янглишмаймиз. Бунда асосан қўмита ходимлари Ойбек Жўраев, Шаҳзода Исматова, Мурод Кенжаев, Ваҳоб Истамов, Самия Ғаниевалар ташаббускор бўлишди. Ғиждувон пахта тозалаш заводи фестиваль ҳомийлигини ўз бўйнига олди.

Тудақул дам олиш зонасида икки кун давом этган бу тантана ҳақиқий ёшлик ва қувонч байрамига айланди. Бу кунлар ёшлар хотирасида анчагача муҳрланиб қолса ажаб эмас.

Фестивалнинг очилиш маросимида туман ҳокими Зариф Шарипов, шаҳар ҳокими Иброҳим Жалиловлар, Бухоро вилояти Ёшлар Иттифоқи қўмитаси саркотиби Баҳриддин Муҳиддинов ва бошқалар қатнашчиларни муборакбод этишди.

Байрам ташаббускорлари фестивалнинг иложи борича мазмунли ва қизиқарли ўтиши учун ҳаракат қилишди. Очилиш маросимидан сўнг туман зиёлилар илмий-маърифий уюшмасининг раиси Ваҳоб Исматов уюштирган «Ёшларга оид давлат сиёсати асослари тўғрисида»ги қонуннинг туманда бажарилиши билан боғлиқ бўлган масалалар, шунингдек, вилоятда 1993-1994 йилларда мўлжалланган «Ёшлар» дастурини амалга оширилишига доир мунозаралар эътиборга лойиқ бўлди. Мунозаралардан кейин қизиқарли спорт ўйинлари ва мусобақалари ўтказилди.

5-июнь — Халқаро табиатни асраш кунига бағишлаб ўтказилган экология мавзусидаги давра суҳбатини пахта тозалаш заводи Ёшлар Иттифоқи қўмитаси котибаси Олия Абдуллаева бошқарди. Унда Бухоро вилояти экологиясининг кейинги йилларда кескин ўзгарганлиги, Орол муаммолари ва бошқа долзарб масалалар юзасидан қизиқарли фикр алмашувлар бўлди.

Президентимиз И. А. Каримовнинг «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол йўли бор», «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат» рисолаларидан келиб чиқадиган хулосалар тўғрисидаги баҳсни саркотиб Алишер Жўраев бошлаб берди. Баҳс тугагач, Ғиждувон тиббиёт билим юрти талабалари «Балли қизлар!» конкурсини ўтказишди. Фестиваль давомида шаҳар маданият уйига қарашли «Нигоҳ» ёшлар эстрада гуруҳи хонандаси Ғайбулла Умматов ўзининг дилрабо қўшиқлари билан кечки дам олиш соатларига алоҳида файз киритди.

Моҳигул ЎКТАМ қизи,
ТошДД журналистика факультети толибаси.

Қорақалпоғистоннинг Хўжайли туманидаги Йўлдош Охунбобоев номли жамоа хўжалиги фермерлари ҳақида гап кетганида Илёс ака Байрамов ҳурмат билан тилга олинади. У ёшлигидан чўпонлик касбига ихлос қўйди. Айни пайтда у фермерлик қилмоқда.

— Фермер бўлишни орзу қилганлар кўп, — дейди Илёс ака. — Лекин, қийинчиликларига чидаб, уддасидан чиқадиганлар кам. Оиламизда 9 жон меҳнат қилади. Ишни давлатдан 40 минг сўм қарз олиб , 30 бош қорамол сотиб олишдан бошладик. Молхона қурдик. Жамоа хўжалиги томонидан ажратилган 40 гектар ерга беда, арпа экдик. Дастлабки йили ишимиз унчалик юришмади. Кўрилган фойда харажатларни қоплаш учун ҳам етмади.

Орадан уч йил ўтди. Энди сал кўкракни кериб гапирсам бўлади. Чунки, сигирлар 80 бошга етди. Икки бош новвос, 30 дан ортиқ қўйимиз бор. Ўтган йили 60 минг сўм соф фойда олдик. Бунча кам, дейсизми! Сабр қилинг айтиб бераман. Фермер хўжалигини тиклашни ўзи бўлмади. Муҳимларини айтиб қўяқолай: давлатдан олган қарздан узилдик. Молхона қуришга кетган ҳаражатларни айтмайсизми. Бу орада иккита трактор эгаси бўлдик. Юк ташиш, ер ҳайдаш ишларини ўзимиз бажаряпмиз. Буларни пулга чақсангиз миллиондан ошиб кетади. Бу йил беш ой мобайнида давлатга 60 тонна сут, 2,5 тонна гўшт топширдик. Ниятимиз эса холис.

СУРАТДА: фермер Илёс Байрамов неваралари билан далада.

А. ЗУФАРОВ сурати.

ҲАЛОЛЛИК

Юнусобод бозори гавжум. Пештахталардаги ёз неъматлари кўзни олади. Биров гилос, биров ақиқдек помидор харид қилади.

— Гилосингиз неча пул, — сўради оврупоча кийинган қизча.

— Меҳмонга ўхшайсиз, сизга арзон, олақолинг. — Қорачадан келган хушрўй жувон сархил гилосдан тортиб, қизнинг халтасига солди.

Қибрай туманидаги Май қишлоғида яшовчи Роза Жонибекова пештахта устида ётган ҳамёнга кўзи тушиб, аввалига ҳайрон бўлди. Унда 13 минг сўм пул ва бошқа буюмлар бор эди. Кейин қизни ахтара бошлади. Лекин тополмади.

Эртаси куни Роза гилос сотиш учун яна бозорга келди. Ҳамён эгасини кута бошлади.

Пермь вилоятининг Чернушка шаҳридан Тошкентдаги қариндошларникига меҳмон бўлиб келган Эльвира Муллануров ҳамёнидан умидини узган бўлса ҳам, ҳар эҳтимолга қарши бозорга кириб таниш аёлни излади. Ниҳоят, улар бир-бири билан кўришди. Ҳамён эгасига топширилди.

(ЎзА мухбири).

КОТИБГА РАҚИБ ТОПИЛМАДИ

Огаҳий номидаги вилоят томошагоҳида Урганч шаҳар Ёшлар Иттифоқи қўмитаси ташаббуси ва ҳомийлигида кик-боксинг бўйича Халқаро мусобақа бўлиб ўтди. Мусобақаларда Бельгия, Франгистон, Дания, Югославия ва Туркия давлатларида ўтказилган халқаро турнир совриндорлари иштирок этди. Айни пайтда рингга Тошкент, Москва, Болтиқбўйи ва Доғистонлик жамоа аъзолари чиқишди.

Кураш қизиқарли ўтди. Ҳар бир оғирлик вазнида ғолиб чиққан курашчига 30 минг сўм, ютқазганга уч минг сўм пул мукофоти топширилди.

Урганчлик Абдулла Рўзметов ўз вазнида ғолиб бўлди. Қизиғи, Урганч шаҳар Ёшлар етакчиси Собиржон Оллаберганов ҳам курашнинг айнан шу тури билан шуғулланади. Аммо бу гал у майдонга тушмади. Чунки унинг вазни тоифасида курашадиган кик-боксингчи топилмади.

(Ўз мухбиримиз).

БОЛАЛАР КИЧИК КОРХОНАСИ

Навоий туманидаги болалар ва ўсмирлар ижодий уйида «Туркистон» кичик корхонаси иш бошлади. Бу ерда ясалган эшик, дераза, хонтахта ва бошқа буюмлар пухта ишлангани ҳамда чиройлилиги билан кўпчиликка манзур бўлмоқда. Вилоят марказида ўтказилган кўргазмада корхона маҳсулотлари биринчи ўринни олди. Бу ерда ўтган бир ой мобайнида қарийб 300 минг сўмлик иш бажарилди. Айни пайтда бетон блоклар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Шартномага кўра, умумий даромаднинг 15 фоизи болалар ва ўсмирлар ижодий уйи ихтиёрида қолдирилмоқда.

ЁШ ОЛИМЛАР АНЖУМАНИ

Кимё-технология ва Ўғитлар институтида Фанлар академиясининг 50 йиллик тўйига бағишланган ёш олимлар ва мутахассисларнинг 1 анжумани бўлиб ўтди. Анжуманда республикамизнинг турли вилоят ва ноҳияларидан келган ёш олимлар экологик тоза бўлган уруғларни ишлаб чиқариш бўйича ўзларининг илмий ишлари билан қатнашдилар. Турли мавзуларда маърузалар тингланди.

Анжуман сўнгида илмий изланишлари назарга тушган уч нафар ёш олимга Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи қўмитасининг эсдалик совғалари ҳамда фахрий ёрлиқлар топширилди.

БОЛАЛАРГА МАЗА БЎЛДИ

Жиззахлик кичкинтойлар роса мириқадиган бўлишди. Юнус Ражабий номидаги вилоят мусиқали драма театрининг ижодий жамоаси ёш драматург Ҳусанбой Убайдуллаев қаламига мансуб «Чўл паҳлавони» деб номланган шеърий эртакни уларнинг эътиборига ҳавола этди.

Спектаклни вилоят Ёшлар Иттифоқи мукофотининг совриндори, истеъдодли ёш режиссёр Илҳом Нурматов саҳналаштирган.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ОЛИЙ ТАЪЛИМ СИФАТИНИ ЯХШИЛАШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Таълим сифатини яхшилашнинг, республика олий ўқув юртлари профессор-ўқитувчилари ижодий илмий-педагогик фаолияти учун қулай шароит яратишнинг алоҳида аҳамиятини ҳамда олий ўқув юртлари ректорлари кенгаши таклифларини эътиборга олиб, Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Олий ўқув юртлари профессор - ўқитувчиларига 1993 йил 1 сентябрдан бошлаб лавозим окладларининг амалдаги меҳнатга ҳақ тўлаш ягона тариф жадвалига нисбатан 1 разряд оширилган янги миқдорлари белгилансин.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги тасарруфида, олий ўқув юртлари бўлган вазирликлар ва идоралар Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳамда Меҳнат вазирлиги билан келишиб, олий ўқув юртлари педагог ходимлари барча тоифаларининг лавозим окладлари миқдорларини қайта кўриб чиқиб, мувофиқлаштирсин. Бунда илмий унвон ва илмий даражалар ҳисобга олиниб, лавозим окладлари табақалаштирилиши кўзда тутилсин.

Янги лавозим окладлари танлов натижаларига кўра, шартнома асосида ҳамда биринчи навбатда илмий унвони ва илмий даражаси бўлган педагог ходимлар учун тайинланиши белгилаб қўйилсин.

2. Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги тасаррруфида, олий ўқув юртлари бўлган вазирлик ва идоралар Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан келишиб, бир муаллимга тўғри келадиган талабалар сонини камайтириш ва уларнинг нисбатини ривожланган мамлакатлардаги меъёрлар даражасига яқинлаштириш тадбирларини кўрсин. Шу мақсадда олий ўқув юртлари муаллимларининг дарс бериш соатларини камайтириш ҳисобига уларнинг ижодий ва илмий ишлар билан шуғулланишига кўпроқ имкониятлар ҳамда вақт бериш учун белгилаб қўйилган педагогик дарс бериш соатлари меъёрларини ва муаллимлар билан талабалар сони нисбатини қайта кўриб чиқсинлар.

3. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги олий ўқув юртларининг ҳозир белгиланган педагог ходимларига иш ҳақини кўпайтириш учун зарур маблағни қўшимча равишда ажратсин .

4. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Бош вазир ўринбосари ўртоқ М. Қорабоев зиммасига юклатилсин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри.

Етакчилар йиғилганда

ЁКИ ЧИРЧИҚДА ПОЙТАХТ ВИЛОЯТИ ЁШЛАР ИТТИФОҚИ ЕТАКЧИЛАРИНИНГ БИР КУНЛИК ТАДБИРЛАРИ ХУСУСИДА ИККИ ОҒИЗ СЎЗ

Тадбирда иштирок этиши керак бўлганларнинг деярли ҳаммаси йиғилди. Чирчиқ шаҳар Ёшлар Иттифоқи қўмитаси биносининг хоналаридан бирида шу кунга режалаштирилган ишларни аниқлаб олишди: «Семинар-ҳисобот ва мезбон шаҳар ёшларининг иш фаолиятлари билан танишиш».

Тошкент вилоят Ёшлар Иттифоқи қўмитасининг биринчи котиби Наима Жаборова таъбири билан айтганда, кутиш дамлари ортда қолганди. Энди фақат ёшларнинг ўзлари, жойлардаги Иттифоқ қўмиталари ташаббускорликни қўлга олишлари керак, ҳеч ким энди ёшларга қўпол қилиб айтганда, чайнаб оғзига тутмайди. Шу нуқтаи назардан ёндашилганда семинар-ҳисоботда амалга оширилаётган ишлар, иттифоқ сафларига йигит-қизларни қабул қилиш, ишсизлик, ёшлар орасидаги жиноятчилик ва тартиббузарликнинг олдини олиш, ходимлар, бошланғич ташкилотлар, бадаллар, имконият ва муаммолар, бу йилги битирувчиларни ўқиш ва ишларга жойлаш каби бир қатор масалалар юзасидан баҳс мунозаралар бўлди.

Яширишга на ҳожат, юқоридаги масалалар муҳокамасидан келиб чиқиб шуни айтиш мумкинки, вилоятда ютуқлар билан бирга, камчиликлар, муаммолар ҳам етарли. Ёшлар Иттифоқининг сафлари кенгаймоқда, озми-кўпми унинг обрў-эътибори бор (албатта, аввалгидек эмас), ёшларнинг ишончини қозонмоқда. Аммо уларни ҳимоя қила олаяптими? Мушкулини енгил, вақтини сермазмун қилиб бера оляптими? Бу саволларга Чирчиқ шаҳар Ёшлар Иттифоқи фаолияти орқали жавоб излашга чоғланган ёшлар етакчиларига биз ҳам ҳамроҳ бўлдик.

Чирчиқ байналмилал шаҳар. Заводлар, фабрика, корхоналарнинг аксарияти шаҳар ҳудудида жойлашган. 160 минг аҳолининг 16 фоизигина маҳаллий миллат вакиллари. Ўзбеклардан ташқари яна 75 миллат вакиллари бор. Чирчиқ шаҳар Ёшлар Иттифоқи қўмитасининг биринчи котиби Илёс Қўрғонбоевнинг таъкидлашича 28 ёшгача бўлган аҳоли ўртасида **ишсизлар** кам. Аммо, **жиноятчилик**, тартиббузарликлар учраб турибди. Бу жамоатчиликни ҳам, ёшлар иттифоқини ҳам бирдек ташвишга солмоқда.

Кимёгарлар маданият саройида ҳуқуқ ва тартиботни ҳимоя қилиш органи ходимлари билан учрашувда шу ҳақда мунозаралар бўлди. Чирчиқ шаҳар прокурори ёрдамчиси Роза Абдуллаевна Ключко, вояга етмаган ўсмирлар билан иш олиб бориш инспекциясининг бошлиғи, капитан Георгий Аналгелдиевич Чориевлар қилинаётган ишлар, камчилик ва муаммолар ҳақида маълумотлар бердилар. Йиғилганларни қизиқтирган саволларга жавоб қайтардилар. Кимёгарлар маданият саройидаги 20 та тўгаракда туман ёшларининг бир қисмигина машғул экан, бошқаларнинг бўш вақтларини сермазмун ўтказадиган бирорта ҳам бундай маскан йўқлиги (махсус мактаб, интернатлар) таъкидланди.

Чирчиқда **баҳорги чақириқ** муваффақиятли давом этмоқда. Мустақил Ўзбекистонимиз ҳимояси учун хизмат қилишдан бўйин товлаётган ёшлар йўқ. Бунда Ёшлар Иттифоқи, прокуратура, ички хизмат идоралари томонидан олиб борилаётган ташвиқотларнинг ҳам ҳиссаси катта бўляпти. Маданият саройи қошидаги киностудияда суратга олинган «Жар ёқасида туғилганлар» ҳужжатли фильмининг намойиши йиғилганларни чуқур ўйга солди.

Қаровсиз, ичкиликбоз, гиёванд ота-оналарнинг «паноҳи»да вояга етаётган гўдакларнинг аянчли ҳаёт тарзидан ҳикоя қилувчи бу фильмнинг илк томошабинлари ҳам ёшлар етакчилари бўлишди. Улар бундай фикр ва тажриба алмашувларни мунтазам давом эттиришга келишиб олишди.

Сўнгги сўз ўрнида шуни айтиш мумкинки, иқтисодий қийинчиликлар, оғир шароитларга қарамасдан, талаб даражасида фаолият кўрсатаётган Чирчиқ шаҳар Ёшлар Иттифоқи қўмитаси тикланиш ва ўтиш даврларини бошидан кечирмоқда. Зеро, бу ҳамма бошланғич ташкилотлар бошидан кечаётган ҳолдир.

Нодир МАҲМУДОВ.
«Туркистон» мухбири.

ҲАММА—ХАТИРЧИГА!

Очиғини айтиш керак, халқимиз гапбозлигу, мажлисбозликлардан чарчаган. У ўйин-кулгу, байрамларни соғинган. Яхши раҳбар фақатгина режа бажаришни ўйламайди. Ақлли раҳбари ҳамиша қўл остидагиларнинг кайфияти қизиқтиради. Зеро, кайфияти хуш одамнинг меҳнат унуми-да, баракали бўлади.

Буни Хатирчининг раҳбарлари ҳам яхши билишади. Бундай дейишимизнинг боиси бор. Яқинда Хатирчи ҳокими Тоштурди Маманов ва ноҳия Ёшлар Иттифоқи қўмитасининг саркотиби Ўктам Примовлар таҳририятимизга мурожаат қилишди. Мақсад — Хатирчида ёшлар байрамини ўтказиш. «Туркистон»чилар билан хатирчилик муштарийлар ўртасида дилдан мулоқот.

Бу таклиф бизга маъқул тушди. Таклифни Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси ҳам маъқуллади. 18—19 июнь кунлари Хатирчи ноҳиясида катта байрам ўтказиладиган бўлди. Унда бизга халқимизнинг севимли шоири Муҳаммад Юсуф, хушовоз хонанда Мавлуда Ойнақулова раҳбарлигидаги «Туркистон» ансамбли, кулгу усталари, етакчи спортчилару, республикамизнинг бир қатор вақтли нашрлари вакиллари ҳамсафар бўладилар.

Ҳа, айтганча, энг асосийсини ёддан чиқарибмиз. 18 июнь кечқурун Хатирчида катта футбол бўлади. Нима деяпсиз? «Пахтакор» эмас. Ўзимизникилар. «Туркистон»нинг «Ижодкор» командаси билан хатирчилик ёшлар ўйнашади. Энг яхши ўйинчига ва энг ашаддий мухлисларга совғалар бор. Қандай совғалигини эса... борганда биласиз.

Демак, ҳамма муштарийларимизни Хатирчига, ёшлар байрамига таклиф этамиз.

(Ўз мухбиримиз).

Миш-мишлар ва ҳақиқат

БИР ҚОШИҚ ҚОРАМОЙ

ЁКИ ТОШКЕНТ ХАЛҚАРО АЭРОПОРТИДА СОДИР БЎЛГАН МОЖАРО ХУСУСИДА

Америка Қўшма Штатларининг Тошкентдаги элчихонаси 25 май куни Тошкент халқаро аэропортида содир бўлган можаро хусусида Ўзбекистон Республикасининг Ташқи ишлар вазирлигига кескин норозилик билдирди. Аслида можаро оддий воқеадан иборат. АҚШ элчихонаси маданият-ахборот бўлимининг ходими Дилдора Юсупова Истанбулга учиб кетаётган Америқо фуқароси Макговен хонимни кузатиб қўймоқда эди. Дипломатия мақоми ва тегишли ваколатлари бўлмаган Юсупова хоним меҳмоннинг ҳужжатларини расмийлаштириш учун чегара назорати зонасига ўтди. Чегарачилар уни тўхтатиб, давлат чегараси зонасидан дарҳол чиқиб кетишни таклиф қилишди. Шу пайт воқеалар яшин тезлигида содир бўлди.

Юсупова хонимнинг жаҳли чиқиб, зобитларни оғзига келган сўзни қайтармай ҳақорат қила бошлади. Уни назорат зонасидан чиқариб юборишга уринишганда Юсупованинг жазаваси тутди. Ўзини тута олмаслиги сабабли махсус хизмат ходимларини асосли равишда куч ишлатишга мажбур қилди.

АҚШ элчихонасининг нотасида ушбу воқеа қуйидагича баён қилинади. «Элчихона меҳмонига ёрдам бериш чоғида Юсупова хоним ҳузурига давлат хавфсизлиги қўмитасининг паспорт назорати биринчи бўлимининг бошлиғи келди (аслида давлат хавфсизлиги қўмитаси ҳам, бундай бўлим ҳам йўқ). У паспорт назорати чизиғидан ўтиш чоғида Юсупова хоним чегарани бузди, деб айблаб, унинг қўлини орқасига қайирмоқчи бўлди... Форма кийган икки божхона ходими ёрдамида бошлиқ Юсупова хонимнинг юзига мушт туширди, хонимнинг лаби ёрилиб, қон оқа бошлади. Ҳақорат сўзларини айтиб, Юсупованинг ерга йиқитиб, сўнгра ўн беш метргача судраб, КГБнинг аэропортидаги бўлимига олиб борди. Бу можаро самолётга чиқишни кутиб турган жуда кўп мухожирлар кўз олдида юз берди. Юсупова хонимни КГБ бўлимида тахминан икки соатча ушлаб туришди. Шу вақт ичида КГБ ходимлари уни тўхтовсиз сўроқ қилишди ва сўз билан ҳақоратлашди. Ўтказилган тазйиқ натижасида у ҳушидан кетди».

Сўнгра элчихона «ваколатхона вазифаларини бажариш»га доир Вена конвенцияси мансабдор шахслар томонидан бузилганини таъкидлайди.

Содир бўлган кўнгилсиз воқеа ана шундай. Аммо шу ўринда машойихларнинг хулоса чиқаришдан олдин бошқа томоннинг фикрини ҳам эшит, деган гапларини эслатиш керак. Афсуски, Америқо дипломатлари иккинчи томоннинг фикрини билишга ҳаракат қилишмади. Жабрдийданинг кучли туйғулари олдида улар ҳамма нарсани унутишди. Келинг, муаммонинг моҳиятини аниқлаб кўрайлик.

Юқорида айтилганидек, Юсупова хоним дипломат эмас, у элчихонага ишга ёлланган оддий, техник ходим. У — Ўзбекистоннинг мустақил давлат қонунларига риоя қилиши ва уларни ҳурматлаши лозим бўлган оддий фуқаросидир. У чегара назорати зонасини бузишга ҳақлими-ди? Ахир бу давлат чегарасини бузиш деган гап. Бундай қилишга ҳаққи йўқ эди, албатта. Чегарачилар хонимга ҳужжатларини кўрсатишни таклиф қилиб, сўнгра зонадан дарҳол чиқиб кетишни сўрашга ҳақли эдиларми? Шубҳасиз! Кеннеди номидаги, Бурже ёки Хитроудаги халқаро аэропортларда хоҳлаган киши чегара назорати зонасини бузишини тасаввур қилиш мумкинми? Азалий демократик анъаналари бўлган мамлакатларда бундай воқеа бўлмаслиги тушунарлидир. Башарти шундай воқеа содир бўлганда ҳам, тартиб бузувчига нисбатан қатъий ва қаттиқ чоралар кўрилади. Шундай бўлиши ўринлидир. Чунки аэропорт юзлаб кишиларнинг ҳаёти билан боғлиқ бўлган ва хавф-хатар кучли зонадир. Хуллас, элчихона ибораси билан айтганда, «қаттиқ калтаклаш»га Юсупова хонимнинг ўзи сабабчи бўлган. У Тошкент халқаро аэропортида хоҳлаган ишимни қилавераман, деб ўйлаган бўлса керак.

Энди калтаклаш тўғрисида. КГБ ходими (у КГБ ходими эканлигига дипломатларнинг ишончи комил) бир мушт тушуриб, фақат лабини ёрган эмиш. Ҳақиқатан ҳам ўша ходим мушт туширганда эди, кам деганда хоним ҳушидан кетган бўларди. Лекин элчихонанинг норозилигида воқеанинг бир тафсилоти, яъни Юсупова хоним божхона ходимининг бармоғини тишлаб, узиб олай дегани тушиб қолган. Уни божхона хизматида икки соат ушлаб туришган экан, қонунни бузган кишининг шахсини аниқлаш чоғида бу меъёрий бир ҳолдир.

АҚШ элчихонаси бу воқеани дипломатия муассасаси ходимига қилинган ҳужум, деб ҳисоблайди. Лекин юқорида баён этилганлар ҳисобга олинса, бу беҳуда гап, десак фикримизга қўшиларсиз.

Ҳар ҳолда аэропортдаги можаро иккала томоннинг ҳам кўнглини хира қилди. АҚШ элчихонаси билан Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги кўзда тутиляпти. Можаро юз бермаслиги мумкинмиди? Дипломатлар ёлланган ходимларга хулқ-атвор қоидаларини, қонунга бўйсунишни ўргатганларида эди, шубҳасиз бу можаро содир бўлмасди. Чунки Юсупова хоним Ўзбекистон расмий доираларининг ҳеч қандай илтимосисиз хизматга қабул қилинганди. Бинобарин ўз ходимларининг ҳатти-ҳаракати учун Америқо томони жавобгардир. Биз хоҳлаймизми ёки йўқми, мазкур вазиятда можаро айбдори ўзини ўзбек аёли деб эмас, балки америқолик аёл деб ҳис этган...

(Давоми 2-бетда).

Диққат: истеъдод

«Бекорчи вақт топилади»

Равшан Юнусов ТошДУ филология факультетининг учинчи босқич толиби. Чирчиқ шаҳрида туғилган. Ёш бўлишига қарамай, ҳаётнинг унча-мунча аччиқ-чучугини татиб кўришга улгурган. Тақдирнинг ҳукми билан икки йиллик ҳарбий хизматни қўшни афғон тупроғида ўтаб қайтган. Шунданми, гап-сўзлари анча мулоҳазали. Қисқагина мулоқотимиз давомида унинг дунёқараши бошқа талаба-тенгдошлариникидан кескин фарқ қилишини сездик.

— Равшанжон, мана бахтимиз бор экан, ота-боболаримиз орзу қилиб, етолмаган кунларга етдик. Ўзимиздан чиққан улуғларни яхшироқ таний бошладик. Эшитишимизча, ҳазрат Мир Алишер Навоий номи билан аталадиган стипендиянинг илк соҳиби бўлибсиз?

— Ҳа, шундай. Билсангиз, бу мен учун катта шараф. Стипендияни «Навоий» халқаро жамғармаси таъсис этган. Унга менинг номзодимни кўрсатган сабоқдошларимдан, факультет илмий кенгаши ва туркология кафедраси жамоасидан беҳад миннатдорман. Уларнинг ишончи менга ҳар вақт куч ва ғайрат бахш этиб туради.

— Ота-онангизнинг энг тўнғичи бўлсангиз керак?

— Янглишмадингиз. Мендан кейин укам ва синглим ҳам бор. Отам нафақадалар. Онам (Аллоҳ раҳмат қилган бўлсин) бир неча йил аввал бандаликни бажо келтирганлар. Тўнғич фарзанд сифатида рўзғорнинг оғир-енгилига бош-қошман. Дарсдан бўш пайтларимда университет қошидаги ажнабий талабалар учун тайёрлов факультетида таржимон-тарбиячи бўлиб ишлайман. Бугунги иқтисодий қийинчиликлар даврида «Олма пиш, оғзимга туш» деб ўтириш ярамайди.

— Иш аъло ўқишингизга салбий таъсир қилмаяптими?

— Қайтанга ёрдам беради. Мен бозорга чиқиб, сомса сотмаяпман-ку. Ўз соҳамга алоқадор иш билан шуғулланаяпман. Бу эса ўқишга нисбатан масъулият ҳиссини тарбиялайди. Мақтанчоқлик қилаяпти демасангиз, далил учун айтишим мумкин. Ҳалигача синов дафтарчамга бирорта ҳам тўрт баҳо тушмаган.

— Ҳозир талабаларнинг айни югур-югури бошланган пайт. Талаба халқи шундайки, эрта бор, индин бор, деб имтиҳонларга яхши тайёрланолмай қолади.

— Нима демоқчилигингизни тушундим. Мен бундай ҳолга тушмасликка ҳаракат қиламан. Чунки иккинчи босқичда ўқиб юрганимда ҳурматли домламиз профессор Бегали Қосимовнинг синовидан ўтолмай қайтганим кўп сабоқ бўлган. Ушанда Чимён санаторийсига йўлланмам борлиги учун шошиб, дурустроқ ўқимагандим.

— Чимёнга дам олишга борган экансиз-да?

— Ҳа, афғонда хизмат қилиб қайтганлар шунақа даволанишга бориб туришади. Бугун босқинчилик уруши деб тан олинган жангларда мен ҳам қатнашиб, «байналмилал бурч»ни адо этганман.

Юқорида Навоий стипендиясини олиш мен учун шараф» деб айтдим. Кўпчилик афғонда хизмат қилиб, қайтганларга берилган имтиёзларни рўкач қилиб, «ўқишга ўз билимларинг билан кирмагансизлар» дея таъна қилишади. Бугун ўшаларнинг олдида юзим ёруғ. Афғонлар ичидаям билимдон, истеъдодли йигитлар кўп. Сабоқдошим, ёш шоир Толиб Тўрақул ҳам бизнинг қисматдошлардан. Унинг ҳар бир муваффақиятини худди ўзимникидек қабул қиламан.

— Шеър ва ҳикоялар ёзиб турасизми, дейман?

— Ёзишга-ку ёзаман, лекин матбуот учун эмас. Шунчаки ҳавасга. Аммо илмий иш қилиш ниятим бор. Биринчи, иккинчи босқичда Навоий асарларининг русча таржималари ҳақида илмий конференцияларда маърузалар қилганман. Кейинчалик устозим Сарвар ака Испахев, туркиялик мураббийлар Эртуғрул Ёмон ва Мехмет Тулумлардан турк тилини ўргандим. Ҳозир доцент Адҳамбек Олимбеков раҳбарлигида «Навоий ва Усмонли турк адабиёти» мавзусида илмий иш қилаяпман. Мақсадим Навоийнинг Усмонли турк адабиётига таъсири қандай бўлганлигини ўрганиш.

— Тенгдошларингиз буларни ўқиб «бу йигитнинг бекорчи вақти йўқ экан-да», деб ҳайрон бўлишаётгандир.

— Нега энди. Бекорчи вақт ҳам топилади. Лекин уни бекор ўтказгим келмайди. Ўзимга муносиб рақиб чиқса, шахмат ўйнайман. Бўлмаса... Яна турк ёки рус тилидаги асарларнинг таржимасига «шўнғийман».

Сирожиддин РАУФ гурунглашди.

БИЗНИНГ МУСОҲАБА

Мақсад — халқ фаровонлиги

Мустақил давлатимизнинг пойдевори мустаҳкам бўлиши кўп жиҳатдан банк тизимимизнинг мукаммаллигига ҳам боғлиқ. Тўғри, бугун банкирларга-да, осон тутиб бўлмайди. Ўтиш даври, нарх-навонинг беқарорлиги, Урусия рублининг кундан-кунга қадрсизланиши ҳамма соҳада бўлганидек, уларнинг ишларида ҳам турли қийинчиликлар келтириб чиқараётир.

Ҳамсуҳбатимиз Абдурайим РАҲМОНОВИЧ ХАЛИМОВ билан шу хусусда гурунглашамиз. У 1956 йилда Самарқанд вилоятининг Хатирчи ноҳиясида таваллуд топган. 1977 йилда Тошкент халқ хўжалиги институтини тугатган. Қарийб 17 йилки банк соҳасида хизмат қилади. Республикамизнинг бир неча ноҳия ва вилоятларида банк бошқарувчиси лавозимида ишлаган. Ҳозирда Жиззах вилоят деҳқончилик саноат акционерлик тижорат банки бошқарувчиси.

— Абдурайим ака, Сиз раҳбарлик қилаётган ташкилот тўғридан тўғри деҳқончиликка боғлиқ. Айтингчи, бу йил вилоятда қишлоқ хўжалигини ривожлантириш учун қанча маблағ ажратилган ва улар қай мақсадларга сарфланади!

— Тўғри, биз қишлоқ хўжалиги ташкилотларини сармоя билан таъминлаймиз. Шу билан биргаликда саноат ва қурилиш ташкилотларини ҳам қисқа ва узоқ муддатли кредит (қарз)лар билан таъминлашда, аҳолининг бўш пул маблағларини сақлаш ва уларни муомалага киритишда, айланиш (оборот)ини тезлатишда, дебитор қарзларни ундириб олиш ёки факторинг операцияларини бажаришда, ташкилот ва корхоналар хизматчиларини ўз вақтида маош билан таъминлашда ҳам хизмат қиламиз. Энг асосий мақсадимиз у ёки бу ташкилотнинг молиявий аҳволини юксалтиришга қаратилгандир.

Бу ҳақда жумҳуриятимиз Президенти И. А. Каримовнинг «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат» китобида ҳам жуда яхши фикр айтилган. «Қишлоқ миллий бойлигимизнинг муҳим манбаидир. Бугунги иқтисодиётимизда ва ижтимоий турмушда, бинобарин, сиёсатимизда ҳам қишлоқ соҳаси халқимизнинг фаровон ҳаёти, республикамизнинг тараққиёти ва ўсиш суръатларини ҳал қиладиган муҳим тармоқдир».

Биласиз, вилоятимиз асосан қишлоқ хўжалигига ихтисослашган. Биз бошланаётган қишлоқ хўжалик йилида 11 миллиард 374 миллион сўм маблағ ажратганмиз. Бу маблағлар ташкилотларнинг иш юритишлари учун қарз сифатида берилади. Ушбу қарзлар берилаётган пайтда ҳар бир сўмнинг товар (маҳсулот) билан таъминланаётганлиги ҳамда у ёки бу ташкилотнинг олинган қарзни ўз муддатида қайтариб бера олиш қобилияти чуқур таҳлил қилинади. Уларни беришдан мақсад эса, албатта, вилоятимиз аҳолисининг турмуш фаровонлиги даражасини оширишдир.

— Катта бир вилоятнинг кўплаб ташкилотларига молиявий хизмат кўрсатишнинг ўзи бўлмаса керак!

— Албатта, нарх-наво ҳар куни ўзгариб турган бир пайтда, сўмнинг қадри кундан-кунга тушиб бораётган бир даврда банк ходимларига ҳам осон эмас. Лекин ички имкониятларни қидиряпмиз. Иложи борича ҳар бир сўмни керакли жойларга ишлатишга ҳаракат қилаяпмиз. Бераётган қарзларимизни қандай ишлатаётганликларини назорат қилиб турибмиз. Шу мақсадда вилоятимизда ҳар ойда бир маротаба ўтказиладиган ягона ҳисоб-китоб кунларни жорий этдик.

— Маълумки, деҳқончилик билан шуғулланувчи ташкилотларда иш асосан мавсумий бўлади. Улар йилнинг маълум бир вақтидагина етиштирган маҳсулотларини сотиб фойда олишади. Бошқа пайтларда қишлоқ хўжалиги ташкилотлари ҳисоб счётларида маблағ бўлмай қолиши мумкин, бу ҳолда уларга қандай ёрдам берасизлар!

— Қишлоқ хўжалик ташкилотлари ҳисоб счётларида кўпроқ куз ойларида маблағ бўлади. Қолган вақтларда улар банк томонидан берилаётган қарзлар эвазига фаолият кўрсатадилар. Республика раҳбарлари ҳам бу борада деҳқонларимизга иложи борича имтиёзли ёрдамлар беришга ҳаракат қилаётир. Фикримнинг далили сифатида шуни айтиш мумкинки, шу йилнинг март ойида Республикамиз Президенти томонидан қишлоқ хўжалик ташкилотларига баҳорги ишларни тезроқ якунлашлари учун ажратилган имтиёзли қарз деҳқонларимиз учун айни муддао бўлди. Бу ўз вақтида қишлоқ хўжалик ташкилотларини ёқилғи, эҳтиёт қисмлари, уруғликка бўлган эҳтиёжларини қондириш, қўзилатиш мавсумини муваффақиятли ўтказиш, оддий меҳнаткашларни ўз вақтида иш ҳақи билан таъминлашларида катта роль ўйнади.

— Кейинги икки-уч йил ичида иқтисодчиларимизнинг тилида «акционер» сўзи айланиб қолди. Акционерлар билан ишлаш борасида вилоятда қандай ишлар амалга оширилаётир!

— Бизнинг икки юздан ортиқ акционерларимиз бор. Улар банкимиз фондига ўзларининг 283 миллион сўмдан кўпроқ маблағларини қўйганлар. Банкимиз уставига биноан, биз ҳар йилда бир маротаба акционерларимизга қилинаётган ишлар юзасидан ҳисобот бериб турамиз. Ана шу ҳисоботнинг ўз вақтида берилиши ва тўлақонли тушунтириш ишлари олиб борилиши эвазига йил бошидагига нисбатан олганда, бугунга келиб сотилган акцияларимиз миқдори 119 миллион сўмга ошди.

— Авваллари банк соҳасида ишлаш учун кадр танланганида асосан рус тилини билиши талаб қилинарди. Ҳозирда бу иш қай йўсинда амалга ошириляпти! Ёш мутахассис кадрлар тайёрлаш борасида ҳам бирор янгиликлар борми!

— Биз кадр танлашда энг биринчи ўринда унинг билими, иқтидори, ишчанлигини бош мезон қилиб олганмиз. Тил масаласига келсак киши қанча кўп тилни билса, бу унинг ўзи учун фойда. Аммо давлат тили банк системасида асосий иш юритиш қуролидир.

Мактаб, лицей, гимназиялардан иқтидорли ёшларни ўз соҳамизга жалб этишга ҳаракат қилаяпмиз. Ҳозирда банкимизда хизмат қилаётган энг ёш ходимимиз Жасур Раҳмонов. У 14 ёшда.

Жасур Жиззах шаҳридаги Абу Райҳон Беруний номли гимназиянинг 9-синфида ўқийди. Икки йилдирки, ўқишдан бўш пайтлари ходимларимиздан иш ўрганади. Бугунга келиб у компьютерда банк операцияларини бемалол бажара оладиган даражага етди. Бизнинг яқин ўтмишимиздаги энг катта хатоларимиздан бири мутахассисларимиз ўзлаштирган назарияни амалиётда қўллай олмасликларида эди. Биз айнан шу хатони тузатиш, бўлажак кадрларимиз назария билан амалиётни баробар ўзлаштиришларига ҳаракат қиляпмиз.

— Сиз иқтисодчи сифатида Ўзбекистонимизнинг келажагини қандай тасаввур қиласиз!

— Ҳаммамиз биламиз. Ўзбекистон худонинг назари тушган ерда жойлашган. Бизда ривожланиш, керак бўлса, жаҳоннинг ривожланган мамлакатлари қаторидан ўрин олиш учун барча имкониятлар мавжуд. Еримиз, сувимиз, қуёшимиз саховатли. Асосийси, ажойиб дилкаш ва меҳнаткаш халқимиз бор. Ҳукуматимиз раҳбарлари ҳам ривожланишнинг энг мақбул ва самарали йўлини танлашган. Шу йўлда сабот билан ишлашаяпти. Ана шулардан келиб чиқиб айтиш мумкин-ки, яқин орада давлатимиз моддий жиҳатдан мустаҳкам, халқи ҳар томонлама ва тўла ижтимоий ҳимояланган бой-бадавлат мамлакатга айланади, ишончим комил.

Сўзимнинг сўнгида фикримнинг далили сифатида мамлакатимиз пойтахтида бўлиб ўтган Умумжаҳон иқтисодий анжумани президенти Клаус Швабнинг одилона айтилган бир фикрини келтирмоқчиман. «Мамлакатингиз иқтисодиётидаги ислоҳотлар билан танишгач, Ўзбекистоннинг яқин 10—15 йил ичида жаҳоннинг энг ривожланган мамлакатлари қаторига чиқишига амин бўлдим». Бу кўнгил учун айтилган гап эмас. Фақат ана шу даражага эришишимиз учун ҳар биримиз сидқидилдан ишлашимиз, халқимиз олдидаги бурчимиз, масъулиятимизни ҳис этишимиз керак.

У. ЭРАЛИЕВ суҳбатлашди

БИР ҚОШИҚ ҚОРАМОЙ

(Боши 1-бетда).

Амриқо дипломатлари хориждаги элчихоналари ходимларини қандай авайлашлари, ўз буюк мамлакати обрўсини юқори сақлашга уринишлари ҳаммага маълум. Бинобарин, бундай ёндашув ҳурматга лойиқдир. Лекин Юсупова хоним билан бўлган воқеа бутунлай бошқача можаро. Бу ерда вазият ҳам бошқача. Хонимнинг димоғдорлик билан қилган, ҳеч нарса билан оқлаб бўлмайдиган хатти-ҳаракатлари маҳаллий воқеа холос. Лекин бу воқеа асалга солинган бир қошиқ қорамойдек таъсир қилиши мумкин.

Сўнгги вақтда халқаро майдонда Ўзбекистоннинг обрў-эътибори анча ошди. Бу — мураккаб Марказий Осиё минтақасидаги барқарор ва осойишта вазиятнинг шарофатидир. Ўзбекистон — Амриқо муносабатлари ҳам жадал ривожланмоқда. Республикамизда ташкил этилган бир неча йирик қўшма корхона фаол ишламоқда. Уларнинг орасида Оврупо тиклаш ва тараққиёт банки пул билан таъминлаётган «Зарафшон—Ньюмонт» каби йирик корхоналар бор.

Бизда Амриқонинг турли дастурлари таълимга кенг жорий этилмоқда, бу дастурлар ёш мустақил давлат учун ходимлар тайёрлашда бебаҳо ёрдам бермоқда. Икки мамлакат ўртасидаги ўзаро манфаатли, узоқ муддатли ҳамкорликни кўрсатувчи мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Шубҳасиз, ҳамкорлик, башарти икки томонлама муносабатлар пойдеворига уни емирадиган қоришма қуйилмаса, бундан буён ҳам ривожланаверади. Май ойида Юсупова хоним билан юз берган можарони ҳамкорлик пойдеворига қуйилган ана шундай қоришма дейиш мумкин.

Амриқо шаъни учун шуни айтиш керакки, у можарони авж олдирмади. Ўзбекистон Республикасининг АҚШдаги фавқулодда ва мухтор элчиси бир неча кун муқаддам Амриқо раҳбариятига ишонч ёрлиғини топширди. Бу сермазмун воқеадир.

Лекин содир бўлган ҳодисанинг яна бир муҳим жиҳатини ҳисобга олиш лозим. Ўзбекистон — Амриқо муносабатларининг муқим ривожланаётганидан манфаатдор бўлмаган шахслар воқеани ўзларича талқин этиб, ундан ўз мақсадларини кўзлаб фойдаланишга уринишлари турган гап. Ишончимиз комилки, бу кўнгилсиз воқеа мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларга доғ туширмаслиги керак. Воқеани турлича талқин қилмасликлари учун Тошкент аэропортида содир бўлган можаронинг ҳақиқий сабабини сўзлаб бердик.

С. ИНОҒОМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги матбуот шўъбасининг раҳбари,

Л. ЛЕВИН,
ЎзА мухбири.

НАМАНГАНЛИК ФАЗЛИДДИН

Хусусий дўкондорлар, савдогарлар ҳақида ҳалиям яхши фикрда эмасмиз. Бу бор гап. Чунки узоқ йиллар савдогарчиликни қоралай-қоралай миямизга «улар ёмон», деган фикрни сингдириб ташлашган. Қолаверса, яқин ўтмишимиздаги (бугунгилари ҳам) олди-сотди билан шуғулланувчи ишбилармонларимизнинг ҳаммаси ҳам ҳалол дея олмаймиз... Бироқ уларнинг ораларида ҳам фақат бойликни ўйламайдиган, элим-халқим дейдиганлари кўпчиликни ташкил этади. Сиз кўриб турган суратлар улардан бири ҳақида ҳикоя қилади.

Фазлиддин Жалилов Наманган шаҳридан. У хусусий дўкон очганига энди икки йил бўлди. Лекин шу вақт ичида ҳамшаҳарлари ичида яхшигина обрў-эътибор қозонди. Бунинг сабаби бор, албатта. Чунки у бошқаларга ўхшаб ишни тайёр маҳсулотларни олиб сотишдан бошламади. Аввало ҳар томонлама қулайликларга эга бўлган дўкон биносини қурди. Қариндош-уруғ, ёр-дўстларининг ёрдамига таяниб қилди у бу ишларни. Кейин керакли маҳсулотларни топиб, шу ернинг ўзида тикилган кийимларни сота бошлади. Яхшида, дўконнинг биринчи қаватида олган кийимингиз ўзингизга озгина кенглик ёки торлик қиладиган бўлса, шу ернинг ўзида тўғрилаб беришади. Энг асосийси, вақтингиз тежалади. Оворагарчиликка йўл қўйилмайди.

Фазлиддин ака фақатгина шу ернинг ўзида тикиб сотиш билангина чекланиб қолмади. Унинг дўконида турли хорижий мамлакатларда ишлаб чиқарилган халқ истеъмоли моллари ҳам керагича. Қолаверса, дўконнинг ичида шундай мўъжазгина тамаддихона ҳам қуриб қўйибди-ки, бу ҳам харидорлар миннатдорчилигига сабаб бўлаётир.

Дўкондор бир қанча халқ ҳунармандчилиги вакилларини ҳам ҳамкорликка жалб қилган-ки, бу хайрли ҳаракатни ҳам қутламасдан бўлмайди. Усталар ўзлари ясаган бешик, хонтахта, эшик-ром каби маҳсулотларни «Фазли Камол» дўконига топширадилар. Дўкон эса, сотилган молнинг баҳосидан бор-йўғи беш фоизига шерикчилик қилади. Бу ҳунармандларга маъқул келаётир...

Харидорлар дўкон хизматидан мамнун.

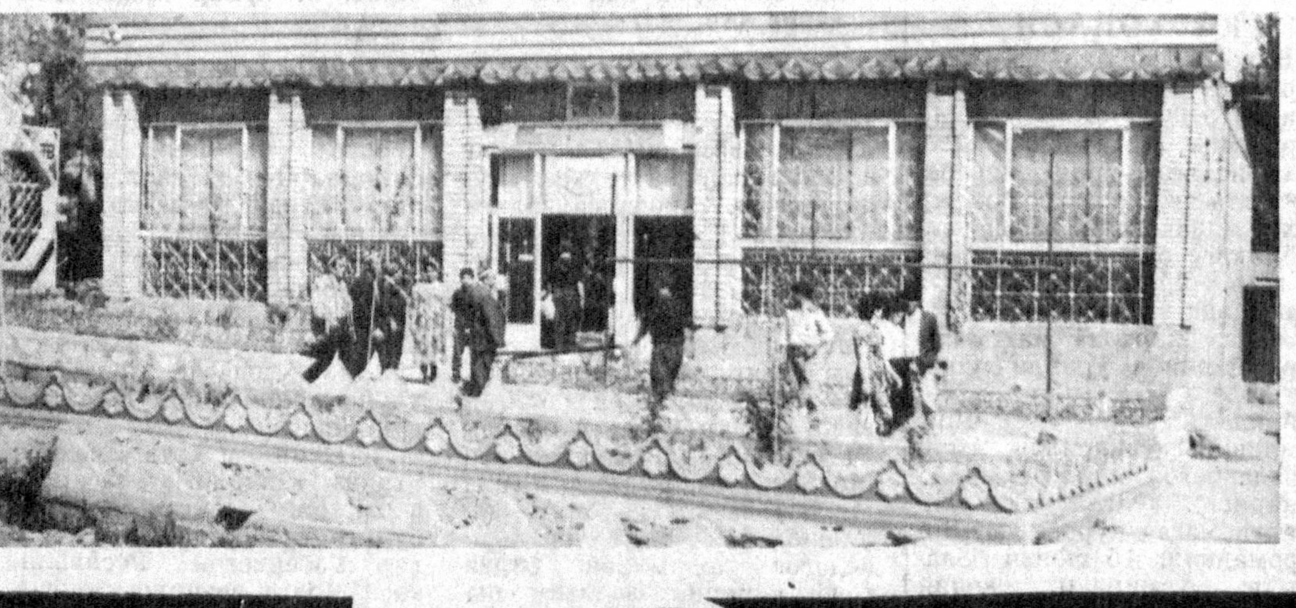

СУРАТЛАРДА: Дўкон соҳиби Фазлиддин Жалилов. Хусусий дўконнинг ташқи кўриниши.

Матн ва суратлар муаллифи Аъзамжон МИРЗАЖОНОВ, «Туркистон» махсус мухбири.

КУБА ВИЛОЯТИДАГИ ҒАЛАЁН

Кубанинг Камагуэй вилоятидаги Сеспедес деган жойда полициячи бир ўсмирни отиб ўлдирди. Бу воқеа норозиликни келтириб чиқарди, деб хабар қилди Майамида (Флорида) чиқадиган «Нуэво геральд» газетаси. Ғалаён армиянинг махсус бўлинмалари томонидан бостирилди ва ўнлаб кишиларни қамоққа олиш билан якунланди.

Воқеа пивога навбат кутиш пайтида юз берди. Полициячи Кариэл Гонсалес таёғи билан одамларнинг оёғига уриб, тартиб ўрнатаётган эди. Ўн уч яшар ўғли Симон Эридиа Альварес билан биргаликда пиво сотиб олиш учун навбат кутиб турган Уделио Хунко Эредиа деган одам полициячи билан айтишиб қолди. Даханаки жанг полициячи тўппончасини чиқариб Симон Эридиани отиб ташлаши билан тугади. Навбат кутиб турган одамлар полициячига ташланишди, у эса қочиб қутилди ва яқин орадаги меҳмонхонага кириб яширинди. Ўшандан буён Сеспедес аҳолиси уни кўргани йўқ.

Воқеа қатнашчилари меҳмонхонага ҳужум қилиб, унга моддий зарар етказдилар, шундан сўнг «Қотиллар!», «Йўқолсин Фидель!» деб қичқириб, кўчага чиқдилар. Полиция ўлдирилган Симон Эридианинг жасадини поликлиникага олиб боришган эди, оломон шу поликлиника томон юрди. Бу ердаги полициячилар қочиб жон сақлашди, уларнинг орқасидан тош отишди. Оммавий норозилик қатнашчилари полиция участкаси томон йўл олишди, бироқ полиция бошлиғи бир неча юз кишидан иборат оломонни «мўлжаллаб ўқ отишга буйруқ олгани» ҳақида огоҳлантирди. Полиция участкаси томига пулемёт ўрнатилган эди. Қуролли полициячилар ҳам томга чиқишди. Куба Компартияси муниципал қўмитасининг шу жойдаги биносида намойишчиларни суратга олишди. Норозилик Камагуэйдан махсус қўшинлар етиб келгунча давом этди.

Можаронинг эртасига Симон Эридиа дафн этилди, дафн маросимида юзлаб кишилар иштирок этди. Яна норозилик намойиши бўлди. Бироқ, дафн маросимидан сўнг маъмурлар суратларга қараб аниқлаган одамларнинг ҳаммаси қамоққа олинди. 200 дан ортиқ одам қамоққа олинди ва сўроқ қилинди. Камагуэй давлат хавфсизлиги идоралари 80 га яқин одамни ҳамон қамоқда ушлаб турибди, уларнинг кўпчилиги хотин-қизлардир.

Инсон ҳуқуқлари Куба қўмитасининг хабари полициячи Гонсалеснинг қаердалиги ҳанузгача маълум эмаслиги билан тугайди. Унга қарши тергов бошлангани ёки бошланмагани ҳақида маъмурлар Сеспедес аҳолисига ҳеч қандай хабар қилгани йўқ. Куба матбуоти эса, анъанага мувофиқ, бу воқеалар тўғрисида ёзмади.

Газетанинг шу сонида хабар қилинишича, АҚШда ҳаракат қилаётган кубалик муҳожирлардан иборат ярим ҳарбий «Альфа-66» ташкилоти аъзолари Камагуэй вилоятидаги воқеалардан хабар топиб, сафарбарлик эълон қилдилар ва Кубага жўнашга тайёр эканликларини айтдилар.

(ЎзА).

БУ КЎҲНА ДУНЁ

ВОҚЕАЛАР · ХАБАРЛАР · ҲОДИСАЛАР

АЛДАМЧИГА — 25 МИНГ, МАШИНА ЭГАСИГА...

Омскнинг Ленин бозорида ҳар куни енгил машиналар тиқилиб кетади. Эркинроқ юришга жой бўлмайди. Шунинг учун ҳам машинани уриб олиш ҳеч гапмас. Яқинда юк машинанинг ҳайдовчиси бозорда машинасини бураман деб «Нива»ни тасодифан туртиб юборди. «Нива» «хўжайини» ўшқирганча «самосвал» соҳибига ташланди. Лекин шундай бўлса-да, улар ДАН ходимларисиз ўзлари келишиб олишди. Айбдор ғалвадан қутулиш учун «Нива» машинаси «соҳиби» талаб қилган 25 минг сўмни бериб қўя қолди. Ўзи эса машина кабинасига кириб аламдан чуқур-чуқур сигарет тортди. Аммо битта сигаретни чекиб ҳам улгурмагандики, яна бир киши бақириб-чақириб келиб қолди. У «Нива» эгаси эканлигини тасдиқловчи ҳужжатни, ҳайдовчилик гувоҳномасини ва ўзининг шахсий ҳужжатларини кўрсатиб, айбдор ҳайдовчига бақира кетди. Аммо ҳайдовчида жарима учун пул қолмаган эди. 25 мингни уриб кетган фирибгарни қидириш эса бефойда эди.

МУКОФОТ ЎРНИГА ЖАРИМА

Львовлик нафақахўр Геннадий Р. Украина карбованцини долларга алмаштирмоқчи бўлди ва бозорга борди. У ерда икки ёш йигит 30 минг карбованцга 10 долларни алмаштиришини таклиф этишди. Геннадий ҳам кўнақолди. Аммо сал нарироққа бориб қарасаки, қўлида атиги 1 доллар холос. Дарҳол милицияга чопди. У ердагилар кийим ва башарасини ўзгартириб, фирибгарларни қидириб топишини маслаҳат беришди. Билмадик, балки улар ҳазиллашгандир, бироқ Геннадий айнан улар айтгандек қилди. Бозорда роппа-роса 4 кун «изғиди» ва тўртинчи кун деганда ўша фирибгарларни тутишга мушарраф бўлди.

Буни қарангки, улар қонун қўриқчилари бўлиб чиқишди, яъни бири Личаковский туман ички ишлар бўлимининг катта сержанти, иккинчиси эса шу бўлимнинг оддий ходими экан.

Милицияда Геннадийга ёпиғлиқ қозон ёпиғлиғича қолишини таклиф этишди. Лекин қария кўнмади. У биларди — фирибгарларни ушлагани учун мукофот берилишини. Қоидага кўра беришди ҳам — 5 минг. Фақат мукофот эмас — жарима.

Бизнингча, бу «мукофот»ни қария ўжарлиги учун олди. Аммо протоколга «валюта билан муомала қилгани учун» деб ёзиб қўйишди.

НИШОН.... ТИРИК ОДАМ

Олма ота шаҳридаги автобус бекатларидан бирида шундай эълон пайдо бўлди: «Қуроллардан ўқ отиш машғулотларида нишон ўрнига ўзимни таклиф этаман. Тўлов ҳақи юқори, бу иш маҳфий сақланишига кафолат бор».

Бу эълон ҳазил эмас, айни ҳақиқат. Эълон муаллифи бўлмиш йигит ҳилват жойларда «Макаров» ва бошқа пистолетлардан 15 метр масофада ўзига отишга рухсат беради. Албатта, у «бронежилет» кийиб олади. Фақат отилишдан аввал бошга ва киндикдан пастга отмасликларини сўрайди.

Йигит 5 та ўққача бемалол бардош беради. Ҳар бир отувдан сўнг 10 мингдан пул олади. Бу тирик нишон ҳар эҳтимолга қарши отувчи мерганлардан мабодо ўқ тегиб ўлса, уни кўмиш маросими учун онасига 1 миллион сўм пул беришларини ҳар доим илтимос қилади. Хайриятки, ҳозирча бахтсизлик юз берганича йўқ, фақат ўқ теккан жойлар кўкариб, шишлар пайдо бўлмоқда.

Дарвоқе, йигитни «отувчилар» шунча кўпки, ҳозир у бир ой кейинга буюртма олмоқда.

БРЕЖНЕВ НУТҚИ 1000 СЎМ

Первоуральск шаҳридаги дўконлардан бирида собиқ КПСС Марказий Қўмитасининг Бош котиби Леонид Ильич Брежневнинг нутқлари ёзилган пластинка сотилмоқда. Унинг баҳоси ҳозир минг сўмга чиққан.

1982 йилда бу пластинка ҳозирги баҳосидан 2 минг марта кам — 50 тийин турарди.

(«Труд» газетасидан олинди).

ЮТУҚҚА — САЁҲАТ

Нью-Йоркдан чиқмай туриб, дунёнинг ярмисини айланиб чиқса бўладими? Шаҳарда халқаро маданият байрами ўтказмоқчи эканини билдирган «Муҳожирлар халқаро жамғармаси» бу саволга «мумкин» деб жавоб бермоқда. Шундай қилишни хоҳлаган ҳар бир киши 17 июндан 4 июлгача атиги 25 долларга махсус «паспорт» сотиб олади, шу ҳужжат унга Кариб денгизи оролларига хос шўх мусиқага рақс тушиш, африкаликлар таомидан татиб кўриш, қадимий Осиё мусиқасини тинглаб ҳузур қилиш, Оврупо мамлакатлари ҳунармандларининг маҳорати билан танишиш имконини беради. Унинг мазкур мамлакатларга «бориб-келганини» тасдиқлаш учун сайёҳнинг паспортига «жўнаб кетди» ва «қайтиб келди» деган тамғалар босилади. Омадли лотереяни олган киши эса ҳақиқатан ҳам чекига тушган мамлакатга саёҳат қилиши мумкин.

СОҒЛИҚ — КАТТА БОЙЛИК

Перм вилояти радиосида «Мусаффо эфир» кунлари ўтказилмоқда. Шу муносабат билан радиожурналистлар нафақат вилоятда, балки бутун Россияда биринчи бўлиб тамаки ва спиртли ичимликларни реклама қилишдан воз кечишди.

Маълумки, ҳозирги иқтисодий танглик даврида реклама радио, телевидение ва матбуот учун асосий даромад манбаига айланган. Шу важдан ҳам улар нима дуч келса, шуни реклама қилишмоқда. Фақат эвазига пул ўтказишса бас. Бироқ пермлик радиожурналистлар авваламбор соғлиқ — катта бойлик эканлигини баралла айтишмоқда.

ДАНГ-БАРАНГ ОДАМ

БИР ЙИЛДА ЎН НАФАРГА КЎПАЙГАН

● «ФОРЧУН» журналининг ҳисоб-китобларига қараганда, шу кунларда дунёда 233 нафар миллиардер бор. Бу рақам бултурги янги аъзоларни ҳам қўшиб ҳисоблаганда шунчаки ташкил этган, яъни бултур миллиардерлар сафига 10 киши қўшилган. Бироқ шундай бўлса-да, Бруней султони Ҳассанал Болкиах ҳали-ҳануз дунёдаги энг бой киши бўлиб қолмоқда. Унинг сармояси 37 миллиард долларга тенг. Бунча пулни у аввалига нефт сотиш йўли билан орттирган бўлса, ҳозир эса хорижий компанияларга сармоя қўйиш йўли билан ҳам кўпайтирмоқда.

Умуман олганда дунёдаги барча давлатманд кишиларнинг чорак қисми амриқоликлардир. Япония, Англия, Германия ва Швейцария миллиардерлари кейинги ўринларда туришибди.

«КЛЕЙ-ОДАМ»

● МИННЕСОТА штатидаги компаниялардан бирида пардозлаш цехида ишловчи Ричард Г. Дрюни шундай деб аташарди. Негаки, у клей яратган одам. Аслида цех клей яратишга ихтисослашмаган. Дрюда ҳам бу ғоя умуман йўқ эди.

Кунлардан бир кун Дрю устахонадаги янги бўялган станоклардан бирига оқ қоғоз сувлаб ёпиштирилиб қўйилганини кўради. Қоғоз атайлаб ускунанинг ўша қисмини бўёқдан асраш учун қўйилган эди. Бўёқ қуригач, ишчи қоғозни ҳўллаб, осонгина олади. Бироқ, бўёқ тегиб кетган қисми мустаҳкам ёпишиб қолади ва қоғозни олишнинг иложи бўлмайди. Шунда Г. Дрюнинг калласида қуримайдиган ёпишқоқ лента яратиш фикри туғилади ва тез орада бу ғоя амалга ошади. Мазкур воқеадан сўнг Ричард Г. Дрюни «Клей-одам» деб аташади.

Нуқтаи назар

ВАТАНДИН ЯХШИ ЁР БЎЛМАС

ОЛИЙ БИЛИМГОҲГА КИРИШ имтиҳони топширганимда: «СССР — менинг ватаним» деган мавзуда иншо ёзгандим. Қанақадир чиройли сўзлар билан шеърлар қўшиб, ҳаяжонланиб ёзганим ёдимда. Лекин айнан нима деб ёзганимни ҳозир сира эслолмаяпман...

«Ўзбек тилининг изоҳли луғати»да «ватан» сўзининг учта маъноси ёзиб қўйилган:

1. Киши туғилиб ўсган, ўзини унинг граждани деб ҳисоблаган мамлакат, она юрт;

2. Кишининг туғилиб ўсган ўлкаси, шаҳри ёки қишлоғи, юрт диёр;

3. Турар жой, бошпана, маскан, уй. Албатта, ушбу изоҳли луғатнинг чоп этилганига 12 йил бўлди, эҳтимол, у ҳозир қайта ишланиб нашр этилса, бу сўзнинг маъноси бошқачароқ шарҳланар...

Хўш, бизнинг ўзимиз «Ватан»нинг маъносини қачон ва қандай тушунганмиз? Биздан ҳам ёшроқ авлод-чи — бу сўзнинг мазмунини англармикан?

Мана шундай саволларга жавоб излаб, саноқли кунлардан сўнг ўрта мактабни тамомлаш арафасида турган 11-синф ўқувчиларидан «Ватан ҳақидаги тушунчам» деган мавзуда иншо ёздириб кўрдим.

Нодира ТЎРАХЎЖАЕВА шундай ёзади: «Ватан бу — менинг Ўзбекистоним. Унинг баланд-баланд тоғлари, ям-яшил қир-адирлари, кўмкўк ўтлари, зилол сувлари боғу роғларидир. Ватан бу — онам дунёга келган муқаддас ердир. Ватан, бу — бобокалонларимиз, ота-боболаримиз ўтган ва уларнинг қутлуғ қонлари тўкилган мўътабар тупроқдир».

Малика УМЕРОВАнинг ёзишича: «Бу юртнинг тупроғи олтин, унга таёқ экиб қўйсанг ҳам куртак ёзиб, барг чиқаради. Ватан, бу — она! У бизни она сингари кийинтиради, едиради. Ватандан айрилиш — онадан жудо бўлишдек гапдир».

Моҳинур НОРМЕТОВА эса, «Ватан нелигини, унинг қадрини Ватанидан олисда яшаётганлар бизлардан кўра яхшироқ билсалар керак» деб ёзибди.

Хуллас, синфдаги барча ўқувчилар Ватанга бир-биридан чиройли таърифлар беришган. Улардан айримлари Абдулла Ориповнинг:

Мен нечун севаман Ўзбекистонни,
Тупроғин кўзимга айлаб тўтиё.
Нечун ардоқлайман еру-осмонни,
Муқаддас атайман, атайман танҳо...

каби сатрларини ҳам ёзиб қўйишибди. Суюниб-суюниб ўқидим.

Мен-чи, мен Ватан туйғусини қачон кўнглимга жо этганман! Ҳозир унинг қадрини тўлалигича ҳис қиляпманми! Ёки, Моҳинур ёзганидек, Ватан нелигини англамоқ учун албатта ундан йироқлашиш, мусофирлик жабрини тортиб кўриш шартмикан!

Бир тўхтамга келолмай яна мустақил ҳаёт дарвозасининг ёнида турган 17 ёшли дўстларимга мурожаат қиламан!

— Менга Ўзбекистон мадҳиясини куйлаб бера оласизларми? — Синфга жимлик чўкди. Мадҳияни ёд биладиган бирорта ҳам ўқувчи топилмади. Биров бир бандини, биров икки сатрини ёд биларкан, холос!.. Ҳолбуки, ҳар тонг одамларни ҳаво мавжлари орқали янграйдиган Ўзбекистон мадҳияси уйғотади. Қалбимда бир илиқлик туғилади ўша дамда. Лекин ҳали ҳам Ватанимиз рамзи бўлган байроқ ва гербимизни ардоқлаш, мадҳиямизни ғурурланиб куйлаш ва тинглаш учун ўзимизда руҳий эҳтиёж сезмаётирмиз!

Ўқувчилик йилларимизда «Ҳар доим бўлсин қуёш!» деб бошланадиган қўшиқни барча синфдошларимиз билан ўзбек, рус ва инглиз тилларида барча бемалол куйлай олардик. Бу қўшиқни ҳозир ҳам деярли ёддан биламан.

Тўғри, қайсидир синфда ўқиётганимизда Ўзбекистон мадҳиясини ҳам ёзиб, куйлашни ўрганганмиз. Лекин кейинроқ унутиб юборганмиз. Очиғини айтсам, ҳануз тасдиқланганига ярим йилдан ошган бўлса ҳам мустақил Ўзбекистон мадҳиясини ёдлолганим йўқ.

Иккинчи синфда ўқиётган қизим чаққонроқ чиқди. У янги мадҳияни ҳам, эскисини ҳам ёдлашга улгурган экан.

— Ая, униси:

Ассалом рус халқи, улуғ оғамиз,
Барҳаёт доҳиймиз Ленин жонажон,

— деб бошланарди. Қизимга индамадим. Лекин ичимда: ишқилиб иккисини чалкаштириб қўймасайди деб илтижо қилдим...

Дунёдаги энг демократик давлат ҳисобланган Америкада давлат байроғини ҳақоратлаган киши жиноий жавобгарликка тортилади. Мактабларда ҳар тонг дарслар Ватан мадҳияси билан бошланади. Байрам кунлари ўзларини маърифатли санаган оилаларнинг деразаларида давлат байроғи ҳилпирайди. Бу юртда етти ёшдан етмиш ёшгача бўлган фуқаро «Мен Америкаликман» деб ғурурланиб яшаркан.

Давлат байроғи ҳақида гап кетгудек бўлса, пахта мавсуми ва биз жон олиб, жон бериб эгаллашга интиладиган кўчма қизил байроқ эсимга тушади. Биз ўша битта қўй қўшиб бериладиган кўчма қизил байроқни олиш учун тонг қоронғусидан далага чиқиб пахта терардик. Байроқ қўлга киритилган кун эса, тушлик маҳали шийпонда қўй сўйилиб, ош тортиларди. Колхоз раиси келиб, байроқни топшираётганда унга ғурурланиб бир марта қараб қўярдик. Шу билан ҳаммаси тамом. Демак, биз байроқ деганда бригададан бригадага, колхоздан колхозга, борингки, областдан областга кўчиб, қўлма-қўл бўлиб юрадиган, одамларнинг тўккан терлари, чеккан заҳматлари эвазига бериладиган сайёр мукофотни тушунган эканмиз-да!.. Ким билади, ёнига қўй қўшиб бермаганларида уни ҳам писанд қилмаган бўлармидик... Шуларни ўйласам, куйиб кетаман. Наҳотки, биз байроқни шунчалик жўн тушунган бўлсак! Ахир у манфаат эмас, Ватаннинг рамзи, ғуруримизнинг тимсоли бўлиши керак-ку! Нега мен шуни илгарироқ англамаганман!

Дарвоқе, биз «СССР — менинг Ватаним» деб иншо ёзардик-да! Юздан ортиқ миллат яшайдиган мамлакатнинг дарди ҳам катта бўлади, деб ўйлардик. Эҳтимол, мурғак юракларимизга ана шу улкан дардни сиғдиришимиз қийин бўлгандир...

Балки юздан ортиқ маданият, юздан ортиқ урф-одатни қадрлаш у ёқда турсин, ўрганиш учун ҳам имкон тополмай, калаванинг учини йўқотиб қўйгандирмиз!

Ахир икки кемага баравар ёпишган одам ҳалокатга учраган-ку! Энди «кўп миллатли совет граждани»нинг елкасига тушган юкнинг вазнини бир тасаввур қилиб кўринг: сизга оталаримизнинг, момоларимизнинг неча бор ўлиб, неча бор тирилганлиги аён бўлади.

Бугун эса сиз ва биз бемалол «ўзбекистонликман» деб айтаяпмиз. Ўзбекистон энди мустақил мамлакат, дунё тан олаётган нуфузли бир давлатдир. Биз ўша дахлсиз юртнинг озод болаларимиз. Бироқ ҳали фарзандлик туйғусини, Ватанга муносиблик туйғуларини дил-дилдан ҳис қилолмаяпмиз чоғи...

Чиндан ҳам Ватандан айрилиш онадан жудо бўлишдек гап. Бугина эмас, Ватан — ҳаёт, бизга берилган умр ва унинг давоми билан ҳам баробардир.

.... Асрлар давомида салтанат учун хавфли ҳисобланган одамларнинг ўз юртларидан бадарға қилинишларининг боиси нима? Ёки Ватандан қувилиш ўлимдан ҳам оғирроқ жазоми?

Менинг назаримда, Ватан ИМОН деган сўз сингари муқаддас ва улуғдир. У энг аввало ҳар бир кишининг юрагида бўлиши керак. Қалбида Ватани йўқлар энг муқаддас туйғулардан маҳрум кишилардир. Зотан, уларнинг кўз ёши — кўпик, қувончи — ўткинчи, бахти омонатдир.

Бундан 3-4 йил олдин Паркентдаги «Сўқоқ» дам олиш уйида 5-6 ёшлардаги иккита болакай ўртасида бўлиб ўтган суҳбатни ҳеч унутолмайман. Улар шундай гаплашишганди:

— Отинг нима?

— Баҳодир.

— Меники Акрам. Миллатинг қанақа?

— Миллатим? У нима деганинг? Мен билмайман,

— Ҳа, майли, қўявер, қаерликсан ўзи?

— Тошкентлик.

— Унда ўзбек эकансан-да! Юр! Бирга ўйнаймиз!

Ўшанда Акрам Баҳодирнинг елкасига беозоргина шапатилаб арғимчоқ томонга судраб кетганди. Уларнинг дўстлашиб олишлари учун бир зумгина вақт, бир неча савол-жавобдангина иборат суҳбат керак бўлганди, холос!

Шу воқеа менга катта сабоқ бўлганди. Демак, юртдошлик туйғуси ҳаммадан ҳам болакайларда кучлироқ бўларкан-да!

Акрам МИЛЛАТ деган сўзни кимдандир эшитган, лекин унинг маъносини ҳали тушунмайди. Лекин у энг муҳимини тошкентлик деган сўзнинг қадрини ва тошкентлик болалар билан ўйнаши кераклигини билади. Унинг назарида тошкентликларнинг ҳаммаси ўзбек!

Албатта, ўша маҳалда Баҳодир билан Акрам дунёда ИНСОН деган ягона миллатнигина билишларини айтиб беришолмасди. Лекин бу оддий ҳақиқатни уларнинг бир-бирига бўлган дабдабасиз меҳридан англаб олиш жуда осон эди. Ўшанда мен, қанийди, шу соғлом фикрлар, шу гўзал ҳаракатлар, шу кўркам муносабатлар кичкинтойларнинг бўйлари билан бирга ўсса, улғайса деб орзу қилгандим. Балки кейинроқ бу мурғак тасаввурлардаги Инсон МИЛЛАТ сўзини кашф қилар,

Ватан! У ҳеч қачон фарзандига хиёнат қилмайди, ташлаб кетмайди. Ҳамиша қўллайди. Ахир не-не азаматлар суйган ёрларидан, ота-онасидан, фарзандларидан, азиз умридан кечиб Ватан учун жонини берганлар.

Одатда, футбол мусобақаларида кўпинча мезбонлар ғолиб келишади. Мен илгарилари бунда қанақадир сир бўлса керак деб ажабланиб юрардим. Ўз тупроғида, она юртида ўйнаганлари учун, қолаверса, ҳамюртларининг далдаси туфайлигина стадион эгаларининг аксарият ҳолларда рақибларини доғда қолдириши табиий бир ҳол эканини энди-энди, ёшим ўттиздан ошган кезларда англаб етдим.

Ахир Марказий Осиё ҳам асрлар давомида мустамлакачилик зулмини тортган: ҳали араблар, ҳали мўғуллар истилосида қолган, ҳали руслар исканжасида эзилган. Лекин, барибир, мустамлакачиларнинг ҳеч бири юртимизда муқим ўрнашиб қололмади. Чунки улар Ватанларидан йироқда эдилар. Бизни эса тупроғимиз, еримиз қўллади!

Ўзбекистон! Қанчалик чиройли ном. Бу сўз жаранглаганда худди ўз исмим эшитилгандек вужудимга илиқлик югуради, ҳушёр тортаман.

Ватан туйғуси бизнинг кўнглимизда эндигина куртак ёза бошлади. У ҳали барг ёзиши, гуллаши, мева тугиши, ҳосил бериши керак.

Агар Ватан туйғусини ҳамма бирдек англаганда ер юзида бирорта қамоқхона ёҳуд бирор-бир жиноятчи қолмаган бўларди!

Лоақал, мен ўзим Ватан нелигини эртароқ ҳис қилганимда, Широқнинг жасоратини фақат афсона деб билмасдим. Тўмарис ва Муқаннанинг тарихий шахс эканлигидан ҳайратланиб ёқа ушламаган бўлардим!

Агар мен Ватан нелигини вақтида англаганимда ақлимни танир-танимай: «Ая, мен катта бўлсам, узоқларга кетиб қоламан» деб «башорат» қилмаган бўлардим...

Агар мен...

Ҳар куни ишга келиб-кетишда шаҳар автобусларида турли можароларга дуч келаман. Одатда, эрталаб автобус тиқилинч бўлади. Яқинда автобуснинг олдироғида тик туриб келаётган эллик ёшлардан ошган бир аёл бир яшарча ўғлини тиззасига олиб, ёнига 3-4 ёшча келадиган қизчасини ўтқазиб келаётган келинчак билан айтишиб қолишди.

Хуллас, иккала хотин анча нари-бери бўлишди. Бири иккинчисидан қолгиси келмасди. Кексароқ аёлнинг гапириш оҳанги қулоғимга танишдек туюлдими, жой бериб, суҳбатга тутдим:

— Ая, анжонликмисиз?

— Ҳа.

— Вой, Анжоннинг қаеридансиз?

— Булоқбошисиданман.

— Ий-е, унда деярли ҳамқишлоқ эканмиз-ку!

«Ҳамқишлоқ эканмиз-ку» деган жумлани эшитгандан кейин ҳалиги аёл бир қалқиб кетгандек бўлди, назаримда.

— Бу холам бунча бетгачопар бўлиб кетибди, деб ўйлаётгандирсиз-а қизим. Ҳа, энди, бу ерга келганимизга 27 йил бўлди. Катта шаҳар одамнинг дийдасини қотириб юборар экан-да! Бирдан мулойимлашиб, чуқур хўрсиниб қўйди. Мен уни хижолатдан қутқаргим келиб, тасалли бермоқчи бўламан:

— Йўқ, биттаям ўзгармагансиз. Овозингиз, гапиришларингиз ўша, ўша! Нима, Сизни Тошкентга узатишганмиди?

— Йўқ, биз оиламиз билан, уй-жойларимизни сотиб кўчиб келганмиз.

— Вой, нега?

Хуллас, Маҳфират аянинг гапириб беришича, унинг катта акаси Тошкентда ўқиб юрган кезларида машина ҳалокатига учраб, дунёдан ўтган экан. Марҳумни Анжонга олиб кетишнинг иложи бўлмабди. Кексайган ота-она бир йил йиғлашибди, икки йил куйишибди, уч йил... Охири бўлмабди. «Боламизнинг тупроғи ёт ерларда ёлғиз қоладими!» деб кўч-кўронларини йиғиштириб Тошкентга биратўла кўчиб келишган экан.

— Шу-шу, тошкентлик бўлиб кетдик. Бувим билан дадамни ҳам акамнинг мозорига қўйганмиз...

Маҳфират аянинг ҳикоясини титраб эшитдим. Боласининг хоки деб ота-она ўз уйидан, ўчоғидан, бор-йўғидан кечса-я! Бу қайси фидойиликдан кам! Эътиқод деганлари, оқибат деганлари шудир-да!

Ўз юртида унга тўймай, соғиниб яшаш ҳам мумкин десам, эҳтимол, баъзиларга эришроқ туюлиши мумкин. Лекин мен шундайларданман.

Соғинаман бағрингда туриб,
Бўй таратар севгим уфуриб.
Юртим, яна елиб-югуриб,
Йиртиғингга ямоқ бўламан.

«Тошкентнинг тоши оғир» деган гап рост экан. Аслида мен бу шаҳарга бир-икки йил «каттароқ қозонда қайнаб», «одам бўлиш» учун келгандим, холос. Мана, 12 йилдирки, Анжонга қайтолмаяпман. Мен Тошкентга келиб гўё қайтадан туғилдим, қайтадан Ватан топдим.

Мен нега туғилиб ўсган қишлоғимдан кетдим! Фақат шеър ёзаман, китоб чиқараман, дебми! Қанчалик худбинман!

Шу пайтгача ўзимни ёмон кўриб қолишдан қўрқардим. Ҳозир шу қўрқинч бутун вужудимни, руҳимни қамраб турибди.

Ота юртим Андижонни соғинганимда қанот боғлаб учаман. Бундай кезларда мени шаштимдан ҳеч қандай куч қайтаролмайди. Туғилган қишлоғимга сувга ташна одамдек шошилиб бораман. Бир неча кун, баъзан бир ҳафта яқинларимнинг дийдорини, Хўжаободнинг кўркам жамолини тўйиб симираман. Чанқоғим қонгандек бўлади. Кейин Тошкент ҳақида ўйлай бошлайман. Ёшлигимнинг энг қайноқ ва қайсар онларига гувоҳ бўлган, йиллаб ахтарган дўстларимни топиб берган, фарзандларим — Забаржад ва Моҳинур туғилган азиз юрт — Тошкентни соғина бошлайман. Усиз яшаб бўлмаслигини сезиб қоламан ва бирдан миямга: наҳотки, Андижонга ҳам, Тошкентга ҳам мусофир бўлсам, деган фикр урилади. Хуллас, Тошкентга учиб эмас, оғир хаёллар билан отланаман. Қайтганимдан сўнг эса, узоқ тиниқиб, ухлаб уйғонган одамдек анча вақтгача чарчаш нималигини билмасдан юраман...

Кенглик ва эркинлик! Бир-бирига нақадар ўхшаш ва уйқаш сўзлар. Мен олдин кенгликларни яхши кўрардим. Баҳор келса, қирларга, тоғларга чиққим келарди. Энди эса хонамдаги, ўзим ўстирган гулларни ҳамма гуллардан ҳам кўпроқ яхши кўраман, кўпроқ қадрлайман. Олдин тўйларга боргим, davраларга қўшилгим келарди, энди эса кўпроқ уйда бўлсам, дейман. Демак, дунё деганлари унчалик кенг эмас экан-да!

Осмондаги ойни, юлдузларни ҳар қанча «ўзимники» демай, уларнинг «меники» бўлолмаслигини англаб етгунимча умримнинг деярли ярмидан кўпроғини яшаб қўйибман-а!

Мана вокзалдаман,
поезд кутяпман,
У мени юртимга
олиб кетади.
Шу темир изларга
мен кўз тутяпман,
Бунда соғинчларим
қолиб кетади.
Ўзимга бир дардкаш
ҳамроҳ излайман,
Қувончимга шерик
қилмоқлик учун.
«Тезроқ» деб бешафқат
вақтни қистайман:
Вагондан энг аввал
сакрайман бугун.
Балки, соғингандир
мени далалар,
Сиғсайди бағримга
босардим маҳкам.

Бу сатрларни мен бундан 12 йил олдин, Тошкентга келган дастлабки ойларда ёзгандим. Ҳозир негадир бунақа шеърлар ёзолмаяпман...

Оиламизда Анжонга қайтиш ҳақида гап кетгудек бўлса, катта қизим ҳалитдан «Мен барибир кетмайман!» деб ваҳимага тушади. Ҳануз бир қарорга келолмай, икки ўт орасида қовриламан.

Агар мен Ватан туйғусини эртароқ ҳис қилганимда, менинг ҳам умрим Тошкент ва Андижон оралиғига тўкилмаган бўлармиди!

Балки, келгуси авлод Ватанни мен каби тор тушунмас, балки, чиндан ҳам Ватанимиз кенгаяр ва биз Ўзбекистоннинг бирор бурчагида ҳам ўзимизни мусофир деб ҳисобламасмиз!

Балки...

Яшириб нима қилдим, ота-онам, қариндош-уруғлар ҳам бизларнинг узоқда яшашимизга кўникиб кетишган. «Бўлди, бас, энди қайтинглар» деб чорлашмайди. Қайтангга катта шаҳарда, ҳамма шарт-шароит ва қулайликлар мавжуд жойда яшаётганимиздан улар ҳам хурсанд. Қолаверса, яхши-ёмон кунларда маҳалладошларимнинг ёнида деярли бўлолмаганман. Қишлоғим кўчасидан ўтаётганимда мени танимаган кичкинтойлар бегона одамдай ёвқараш қилсалар, юрагимда мени бир ямлаб ютиб юборгудек бўшлиқ пайдо бўлади-ю, ўзимни осмон билан ернинг ўртасида осилиб қолган муаллақ одамдай ҳис қила бошлайман. Ҳамма мени кузатаётганга, таъқиб қилаётганга ўхшайди. Хўжаободга қайтсак ҳамқишлоқларимиз билан орамизда ҳеч қандай сирли масофа бўлмаса, дейман. Менга ҳам, болаларимга ҳам, ҳамма бирдек ботиниб гапиришини, ҳазиллашишини, дашном беришларини истайман. Лекин шундай бўлармикан!

Билмадим...

Мен сенга тўймадим
она қишлоғим,
Барвақт йўлга чиқдим
бахтим қидириб.
Сафарга ҳамроҳсиз
отландим чоғи.
Ҳар тугул толеимни
топдим ахтариб.
Агар кутсанг, бир кун
қучоқларингга
Неки топган бўлсам олиб
қайтаман.
Шунда фақат сенинг
қулоқларингга
Кўрганларим, тинглай
олсанг, айтаман.

Яна ўқувчиларнинг иншоларига қайтаман: «Ватан, бу — менинг Ўзбекистоним!..»

Мен эса, уларнинг ёнига: «Ватан, бу — менинг уйим, элим, қўни-қўшним, ота-онам, фарзандларим, жигарбандларим ва уларнинг кўзларидаги нур. Ватан, бу — менинг ўтмишим, болалигим, бугуним, эртанги куним ва яна мозоримдир» деган сўзларни ҳам қўшиб ёзгим келади.

Демакки, буларнинг бирортаси кам бўлган Ватанни мукаммал деб бўлмайди.

МЕН ВАТАН тушунчасининг тубига етгим келади. Уни соғиниб эмас, онам эканига ишониб, фарзандим деб эркалаб, меҳримни тўкиб, авайлаб, ёрим деб севиб яшашни истайман!

Замира ЭГАМБЕРДИЕВА.

Суратлар сийратига ошиқмиз

Мустақиллик шарофатидан кўп минг йиллик тарихга эга миллий маданиятимизда янгиланиш, ўз-ўзини англаш ва қадриятларни асраш жараёни барқарорлашиб бораётир. Эндиликда адиблар, санъаткорлар ва мусаввирлар ҳам давлатимизнинг Марказий Осиё минтақасидаги тарихан нуфузли мавқеини сақлаб қолиш, мамлакатнинг маданий имкониятларини ижтимоий-иқтисодий салоҳият баробарида дунёга танитиш ҳаракатида.

Халқимиз ўтган йилларда вужудга келган асл маданий бойликлардан баҳраманд бўлмоқда. Янгича услублар, қарашлар ва қадриятлар шаклланмоқда. Ушбу тарихий жараёнда барча маданият ходимлари фаол иштирок этаркан, уларга яратиб берилган моддий имкониятларнинг нуфузи анча ортаётганининг шоҳиди бўламиз.

Қуйидаги суратларда: сиз Маннон Уйғур номли Тошкент театр ва рассомлик санъати институтининг 1 курс толиби Улуғбек Усмоновнинг «Инварнант» қўшма корхонаси залида очилган шахсий кўргазмасидан ва машҳур раққоса Тамарахоним уй-музейида ташкил этилган санъат кўргазмасидан лавҳалар кўриб турибсиз.

Адолат қиличи кескир

АГАР ҚЎЛНИ—ҚЎЛГА БЕРИБ ИШЛАСАК

ЖИНОЯТЧИЛИК БАРҲАМ ТОПАДИ, — ДЕЙДИ ПАХТАКОР ТУМАНИ ПРОКУРОРИ АБДУСАМАТ АЪЗАМОВ МУХБИРИМИЗ БИЛАН СУҲБАТДА

Пахтакор тумани Жиззах вилоятидаги қўриқ туманлардан бири. Бир пайтлар қуш учса қаноти, одам юрса оёғи куяди, деб таърифланган бу ер гулларга, дов-дарахтларга бурканган гўзал масканга айланди. Аммо, иқтисодий қийинчиликлар бу туманни ҳам четлаб ўтгани йўқ. Бу ҳол жиноятчиликнинг кескин ўсишига сабаб бўлмоқда. Шу йилнинг уч ойида умумий содир этилган жиноятлар ўтган йилнинг шу вақтига нисбатан 37,5 фоизга, оғир жиноятлар 27,9 фоизга кўпайди. Давлат ва фуқароларнинг мулкини ўғирлаш анчага ортди. Содир этилган 73 жиноятдан 11 таси очилмай қолди. Хўш, бу жиноятлар илдизига болта уриш мумкинми! Бу борада туман прокуратурасида қандай ишлар қилиняпти! Мухбиримиз туман прокурори адлия кичик маслаҳатчиси Абдусамат АЪЗАМОВ билан шулар ҳақида суҳбатлашди.

— Абдусамат ака, жиноятчиликка қарши кескин ўт очилгани халқнинг дилидаги иш бўлди. Аммо, баъзилар «бу ҳам вақтинчалик эски ур-ур кампания эмасмикан!» дейишмоқда.

— Халқимизда бир гап бор. Касални яширсанг, иситмаси ошкор қилади деган. Тўғриси, собиқ Марказнинг мафкураси асосида кўп нарсалар халқдан яшириниб келинди. Жиноятчиликнинг жойларда олиб борилиши ҳам узоқ йиллар оммадан пинҳон тутилди. Охир оқибатда иситма ошкор бўлди. Халқнинг ҳақидан ҳазар қилмайдиган нопоклар кўпайди. Жиноятчиликни илдизи билан йўқ қилиш кераклиги ҳақида Президентимиз И. Каримов алоҳида кўрсатма берди. Бу биз ҳуқуқшунослар учун катта маънавий мадад бўлди. Аммо, кураш осонликча кечаётгани йўқ. Халқнинг ҳисобига фароғатда яшаётган ўғрилар, фирибгарлар, каззоблар осонликча ён бермоқчи эмаслар.

Жойларда жиноят содир этишлари камаймаяпти. Бунинг турли сабаблари бор. Туманимизда биринчи чоракда ўтган йилнинг шу даврига нисбатан маст ҳолатда жиноятлар қилиш икки баробарга, шунингдек, давлат мулкини ўғирлаш 40 фоизга ошган. Кўриниб турибдики, маълумотларнинг таҳлили аҳволнинг нақадар аянчли эканлигидан далолат бериб турибди. Бу ҳол нафақат бизнинг туманимизда, балки кўпгина жойларда юз бермоқда.

— Гапингиздан маълум бўлдики, жиноятлар сони кўпаймоқда. Аммо...

— Фикрингизни тушундим. Бир нарсани ҳуқуқшунос сифатида айтиб ўтишни жуда истардим. Қаердаки жиноят ўз вақтида очилмас экан, ўша ерда фожеалар давом этаверади. Энг даҳшатлиси, жазодан қутулиб қолганлар ўз ишларини юргизаверадилар. Бундан фақат оддий кишиларгина озор чекадилар.

Туманимизнинг кўпчилигини ёшлар ташкил қилади. Уларнинг бўш вақтларини мазмунли ўтказиш учун туман ҳокимлиги ва Ёшлар Иттифоқи қўмитаси томонидан ибратли ишлар амалга оширилмоқда.

Бироқ, шунга қарамасдан ёшлар ўртасида жиноят содир қилиш камаймаяпти. Афсуски, ўтган йилги якунга кўра ёшлар томонидан содир қилинган жиноятлар 14,2 фоизга ошган. Кўпгина жиноятлар сабабчиси ичкиликбозлик ва гиёҳвандлик эканлиги кўпчиликка сир эмас. Муқаддам, судланганлар томонидан содир этилган жиноятларни камайтириш учун турли амалий ишлар қилиняпти. Бироқ «ўтириб» келганларнинг кўпчилиги ўзларига хулоса чиқариб олмаяптилар. Аксинча, яна жиноят кўчасига кирмоқдалар.

— Баъзи ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ташкилотлар жиноятларни яшириб, ҳисобга олмайдилар. Бу эса жойларда норозиликларга сабаб бўлади.

— Гуруч курмаксиз бўлмайди. Афсуски, ўз шахсий манфаатини кўзловчилар- ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ташкилотлар орасида ҳам йўқ эмас. Уларнинг ўзлари қонуншунос бўлатуриб, қонунни бузадилар. Бундайларда на эътиқод, на имон бор. Ўтган йили туман ички ишлар бўлимининг бир ходимига нисбатан жиноят иши қўзғатилганлиги ва бу «иш»нинг судга юборилганлиги сўзимнинг исботи бўлади.

Ўтган йили 5 та давлат мулкини, 2 та фуқаролар мулкини ўғирлаш ва яна бир қанча жиноят иши туман ички ишлар бўлими томонидан ҳисобдан яширилган. Бу йилнинг биринчи чорагида яшириб қолдирилган жиноятлар сони 8 тага етди. Ўз-ўзидан маълумки, бу ишлар бекорга қилинмаган. Аҳир, ўғирланган нарсалар ортида жабрдийдалар бор-ку! Яширилгн ишлар прокуратура томонидан ҳисобга қўйилди. Масалан, 1990 йилнинг ноябрь ойида фуқаро А. Королёв томонидан Ўзбекистон РЖК 91 моддаси 2-қисми билан Т. Султоновага нисбатан содир этилган жиноят ҳисобдан яширилган. Оқибатда А. Королёв хотинини қасддан ўлдирган. Ушбу жиноят иши туман прокуратураси томонидан ҳисобга қўйилиб А. Королёвга Ўзбекистон РЖК 91 моддаси 2-қисми, 93 модда 2-қисми, 81 модда билан айб эълон қилиниб, шу йилнинг 10 майида жиноят иши судга юборилди. У ўз қилмишига яраша жазо олиши муқаррар.

Яна туман матлубот жамиятига қарашли 4-магазинда шу йилнинг 28 апрелида содир этилган ўғирлик ҳисобдан яширилган. Туман прокуратураси томонидан 1993 йил 5 май куни Ўзбекистон РЖК 114 моддаси 3-қисми билан иш қўзғатилган. Биз бу ҳақда вилоят ИИБ бошлиғига Ўзбекистон Республикаси «Прокуратураси тўғрисида»ги қонуннинг 32-моддаси талаби асосида хабар бердик. Афсуски, бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Халқдан ҳеч нарсани яшириб бўлмайди. Одамларимиз ҳамма нарсадан хабардор. Чунки, бор нарсани кўриб турибди. Халқнинг юзига тик қараш учун ҳалол, тўғри, виждонан ишлаш шарт, деб ўйлайман. Қаердаки, адолат тарозуси нотўғри ишлар экан, ўша ерда жиноятлар содир бўлаверади. Ноқонуний ишлар қилинаётган жойдаги ҳуқуқшунослардан халқ нафратланади.

— Абдусамат ака, баъзи прокурорларга, ички ишлар бўлимлари бошлиқларига «жиноятчиликка қарши кураш қандай бўлаяпти», деган савол берилса, «биз ундай қиляпмиз, биз бундай қиляпмиз» деб мақтанишади. Сиз эса...

— Халқнинг юзига тик боқиш учун ундан ҳақиқатни яширмаслик керак. Борни бор, йўқни йўқ дейишга ўрганишимиз шарт. Ютуқлар ўзимизники, йўл қўйилган камчиликларга муросасиз бўлишимиз керак. Ана шундагина халқ бизга ишонади. Мақтаниш ҳамманинг қўлидан келади. Аммо, хатоларни тан олиш ҳам мардлик-ку!

Мен Республикамиз Президенти И. Каримовнинг «Халқ очликка, ночорликка, ҳамма нарсага чидаши мумкин. Лекин, билиб қўйинглар, адолатсизликка чидамайди» деган сўзларини ҳуқуқшунослар ҳеч қачон унутмасликларини истардим.

— Тўғриси, илгари жойларда айрим ҳуқуқ посбонлари катта жиноий гуруҳлар билан келишувчанлик қилиб келганлар. Агар шундай қилмасалар «уйингга ўт қўямиз», «фарзандларингни ўғирлаб кетамиз» ва ҳоказо гаплар билан қўрқитишга ҳаракат қилганлар.

— Орган ходимларининг орасидаги баъзи нопок кимсалар, халқ юзига оёқ қўйиб, жиноятчилар билан келишувчанлик қилиб келган. Юқорида айтганимдек ўз вазифасидан шахсий манфаатида фойдаланаётган ходимлар ҳам йўқ эмас. Уларнинг айблари туфайли жиноятчиликни хаспўшлаш ҳоллари учрамоқда. Мен бу билан ҳамма ички ишлар ходимлари ўз вазифасини суиистеъмол қилади, деган фикрдан йироқман. Улар орасида ҳалол, халқ учун жонини фидо қилишга ҳам тайёр милиция ходимлари кўп.

Яқинда туманимизда ва қушни Арнасой туманида мол ўғирлаб сотиб юрган бир гуруҳ қўлга олинди. Улар бир неча йиллардан буён кўплаб кишилар мол ва қўйларини ўғирлаб, роҳат-фароғатда яшаб келганлар. Қаердаки жиноятчилар роҳатда яшар экан, у ернинг аҳолиси азобда, қўрқувда яшайди. Ҳозирги жиноий гуруҳлар замонавий қуроллар билан автомашиналарда иш кўришади. Бугун бир туманда бўлса, эртага бошқа шаҳарда ўз гуруҳлари билан фаолиятларини давом эттирадилар. Уларнинг илдизига болта уриш учун ички ишлар ходимлари, суд, прокуратура, давлат назорат инспекцияси бир ёқадан бош чиқариб курашиши керак. Қаердаки жипслик бўлса, ўша жойда халқ ҳадикларсиз, муҳофазаланган ҳолда яшайди.

Тўғри, прокуратура ходимларига ҳам бугунги кунда ишлаш осон эмас. Телефон, баъзан хатлар орқали жиноий гуруҳлар келишувчанликка чақиради. Турли йўллар билан қўрқитишмоқчи бўлишади. баъзан ишдан чалғитиш учун юқори ташкилотларга уйдирма хатлар ёздириб, ўз измига буйсундиришга ҳаракат қиладилар. Турли туҳматлар уюштирадилар. Яқинда республикамиз бош прокурори Б. Мустафоев ойнаи жаҳонда чиқиш қилганда бу ҳақда алоҳида гапирди. Халқимизда бир гап бор: чумчуқдан қўрққан тариқ экмайди. Қолаверса, юксак ишонч билан топширилган вазифани бажариш виждоний бурчимиздир.

— Жиноятларнинг содир бўлиши учун нимадир сабаб бўлади. Албатта бунда муҳитнинг ўрни катта.

— Албатта. Ҳеч ким жиноятчи бўлиб туғилмайди. Ўғри ҳам, фирибгар ҳам, тўғри ҳам шу жамиятда ўсиб улғаяди. Кечагина қўшнисининг ҳовлисидан товуқ ўғирлаб, текин таом таъмини тотган бола вақти келиб автомашина ўғирламаслигига ҳеч ким кафолат бера олмайди. Мустақил мамлакатимизнинг келажаги учун виждони уйғоқ инсонлар керак. Бунинг учун ҳаммамиз бир ёқадан бош чиқариб курашмоғимиз лозим.

Биз ҳуқуқшуносларнинг асосий мақсади жиноятчиликнинг ҳар қандай кўринишига шафқатсиз бўлишдир. Содир этилган ҳар қандай жиноят жазосиз қолмаслиги шарт. Бунинг учун халқимиз ҳам ҳуқуқшунослардан ўз ёрдамларини аямаслиги шарт. Ҳуқуқий давлат қуриш учун ҳаммамиз бор кучимиз ва имкониятимизни ишга солайлик. Ана шундагина жиноятчиликнинг илдизига болта урилади.

Суҳбатдош З. МАМАДАЛИЕВ.

Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг

ШОҲСАНАМГА ХАТ

СИНГЛИМ, СЕН ҳақингда кўп ўйладим. Учрашганимизга мана, икки ойдан ошди. Барибир кўнглим ғаш. Тўғри, Фарғона водийсию, у ёғи Қирғизистон, Қозоғистон тарафларда, бу ёғи Сурхон тарафларда ҳам сени гапиришяпти. Биров ишониб, биров ишонмай дегандай.

Отанг Одилжон ака тўғри айтди: «Ука, кўпам ҳар ёққа шов-шув қилмайлик. Бу ҳали ёш бола. У дейди, бу дейди. Лекин худонинг борлигига имон келтираман. Бўлмаса бу қизалоқнинг кўнглига шунча мўъжизаларни солармиди. У ёғини айтолмайман. Майли, қўлларингдан келса ёрдам беринглар. Олимлар, мутахассислар келсин. Бирор фикр айтсин. Чет элларда аллақачон бу соҳани ўрганишяпти. Катта-катта илмий марказлар, махсус институтлар ишлаяпти. Бизларда эса афсус, ишонишмаяпти...»

Тўғриси, ҳали биз бошқа оламни қўя турайлик, ҳатто ўзимизни тадқиқ қилолмадикку, у ёққа йўл бўлсин. Тиббиётчилар-чи, дейсизми? Э, тан олишмайди. Менга эса энди-энди бир ҳақиқат аён бўлаётир. Сен бошқа бир дунёда яшаётган экансан, Шоҳсанам!

Лекин бугун менинг кўнглимда буюк бир умид уйғоняпти: Дунё бино бўлганидан бери неча юзлаб миллат ва элатлар пайдо бўлган. Минг афсуски, беҳисоб йилларнинг ортида катта кашфиётлар, улуғ алломалар берган ўзбек халқини яшириб келишди. Бир замонлар жаҳонни титратган СССР деган шавкатли мамлакат энди йўқ. Унинг ўрнида Ўрусия, Қозоғистон, Ўзбекистон, Украина ва бошқа қатор мустақил давлатлар пайдо бўлди. Бугун ўзбек деса, дунёнинг у буржида яшаётганлар ҳам ажабланишмайди.

Дўппини ерга қўйиб ўйлаб кўрдим. Сенинг соддагина гапларингнинг мағзини чақиб, ҳайратимни ичимга ютдим. Нега дейсанми? Кимдир айтувдиям-а, аслида бизнинг юртимизга аллоҳнинг назари тушган деган гап ростга ўхшайди. Бўлмаса сендек мурғаккина бир қизалоқ аллоҳнинг номини айтиб, самога термулиб ўзининг «азиз» ва «ота»ларини чақирармиди? Бу балки кимларгадир оддий чўпчак бўлиб туюлар. Ишонмас. Ана шунда сен менга ўқиб, танишмоқ учун бериб юборган минглаб кўнгил изҳорларининг айримларини ўқийман:

— «Шоҳсанам, мени балки эслолмассиз. Жамбулдан хат ёзаяпман. Сизга қандай миннатдорчилик билдирай! Эслайсизми, сизларникига Иссиққўл (Қирғизистон)лик холам билан ўтган йилнинг сентябрида борувдик. Ўнг тухумдонимда курка тухумидай келадиган без бор эди. Врачлар текшириб кўришиб, зудлик билан операция қилиш кераклигини айтишди. Касалхонага ётқизишиб операцияга тайёрлай бошлашди. Бахтимга бир куни ўша холам келиб қолди ва сиз ҳақингизда гапириб берди. «Ҳамма касалликни даволар экан. Бўлмаса яна қайтиб келиб кестирарсан» деди.

22 кун сеанс бердингиз. Қайтаётган куним отангиз «уйга боргач, албатта яна врачларга учрашинг. Текшириб кўришсин» деб тайинлади. Марғилондан қайтганимдан сўнг бир ой ўтгач дўхтирларга кўриндим. Махсус ультра-овоз билан текширадиган аппарат (УЗИ дейишаркан)га солишди. «Ҳеч қандай без йўқ» дейишди улар. Ҳайрон қолдим. Шу куни дунёга сиғмай кетдим суюнганимдан. Мана яқиндагина яна ўша аппаратда текширтирдим. Худога минг қатла шукрки, без пайдо бўлмапти.

Узр, хатимни ўрис тилида ёзаяпман. Икки нафар қизим бор. Умидам 5 ёшда, Шоҳидам 3 га кирди. Насиб этса, кузда яна сизларникига бормоқчиман. Раҳмат сизга.

Сизни маҳкам қучиб:

Дилбар ОРИФХЎЖАЕВА.

Қозоғистон Республикаси, Жамбул шаҳри. Говорова кўчаси 27-уй.»

ИЗОҲ беролмайман. Узр, ўша куни анча эзмалик қилдим. Тўғриси, мен ҳам сенга ишонмадим. Бунинг учун сира ажабланма. Ўрганиб қолганмиз-да. Сенинг «азиз»лар, «ота»ларинг ҳақида айтган гапларингни Тошкентга қайтиб келиб, кўпларга айтиб бердим. Бири «бўлса бордир» деди, бошқаси «ўзингиз кўрдингизми ўша «ота»ларни? Бўлиши мумкин эмас!» дедиям. Чунки бизлар кўзимиз билан кўриб, қўлимиз билан ушлаб олмагунимизча ҳеч кимга ишонмаймиз-да. Аммо...

Манави гапларни ёзган одам кимга ишонаркин-а?

«Мен Ленинград туманидаги Қирғиз қишлоғининг 152-уйида яшайман. 1991 йилнинг 28 январида томоғимдан овқат ўтмай қолди. Врачларга учрашдим. Аввал туман касалхонасида, кейин Қўқонда текшириб кўришиб, охири Тошкентдаги онкология илмий-текшириш институтига йўлланма беришди. У ерда ҳам назоратдан ўтказишгач, томоғимда без борлигини ва уни операция қилиш кераклигини айтишди. Бир ой нур билан муолажалар беришди. Энди операция яқинлашган кунлари қочиб келдим. Тўғриси, бир-иккитаси «соғ чиқмайсан» деб қўрқитишди. Уйга қайтиб келиб ҳам ётолмадим. Икки ой Андижонга, икки ой Қўқонга — турли тоифадаги экстрасенсу-табибларга қатнадим. Ҳеч қандай фойдаси бўлмади.

Ниҳоят, бир куни ўзимизнинг маҳаллий газетамизда 1991 йил, 26 июль эди адашмасам, табиб қиз Шоҳсанамхон ҳақида мақола ўқиб қолдим. Келиб оммавий сеансларида қатнашдим. Бир куни «ота»лар мени «операция» қилишди. Мана энди анча тузукман. Саломатлигим яхши. Агар ким менинг бу сўзларимга ишонмаса, марҳамат келиб учрашсин...

Мамасобир БУРҲОНОВ,

24-мактаб ўқитувчиси».

Юқорида «кўнглимда буюк бир умид уйғоняпти» деб бежиз айтмадим. Бизлар эндигина ўзбек бўлиб дунёга чиқаяпмиз. Бу йўлнинг ҳали қанча ташвишлари бор. Мен ҳам, сен ҳам аслида у катта манзилда йўловчимиз холос. Бироқ, ҳали кўрасан, сенинг миттигина юрагингни жунбушга солаётган ғаройиб кучларни, бу сирли тилсимотларни ўрганадиган, уларни тадқиқ этиб, эл-улус манфаатига хизмат қилмоққа бошлайдиган махсус илмий марказлар очилади, мутахассислар тайёрланади. Ана шунда минг битта ўзидан ташқарида — «бошқа оламда яшаяпман» деб даъво қилиб юрганлар иккига бўлинадилар: бир тараф — ҳақиқий истеъдод эгалари, иккинчи тараф — товламачилар, қаллоблар. Бундай кунларга оз қолди.

Фақат ўксинма, биз катталар кўп алдовларни кўрдик. Энди ўзлигимизни англаб етаяпмиз. Сенинг баҳорларинг ҳали олдинда. Бир ўтинчим, ҳеч кимни алдама. Ўзингга ишон. Улуғ боболаринг руҳи сени қўлласин...

Самимий саломлар ила.

Норқобил ЖАЛИЛ.

МУАЛЛИФ ИЗОҲИ: Шоҳсанам Ёзёвоннинг Мингчинор қишлоғида яшайди. Ўзининг айтишича, «азиз»у-«ота»лари билан гаплашиб, улар ёрдамида беморларга ташхис қўйиб, даволаётган экан. Бу кўпчиликка ғайритабиий бўлиб туюлиши мумкин. Дарвоқе, ҳозирги кунда бу ғаройиб «мўъжиза»ларни ўрганиш устида изланишлар ҳам олиб бораяпмиз. Унинг оммавий сеанслар ўтказган пайтида видеотасвирга олинган манзараларни ҳам кўрдик. Лекин ҳали бирон хулоса айтмоққа ва ҳеч қандай шов-шув кўтармоққа ҳожат йўқ. Энг муҳими, бу ҳақда мутахассислар, руҳий олам сирларини ўрганаётган олимлар, қолаверса, кенг жамоатчилик не дейди?

ТАҲРИРИЯТДАН: неча асрларки инсон сирли дунё тилсимотларини, борлиқни ўрганмоққа интилади. Ҳалигача бу ғалати ҳилқатнинг сир-асрорларини тушуниб етмаймиз. Эълон қилинаётган бу «мактуб»ни газетхонлар ҳукмига ҳавола этишдан аввал кўп мулоҳазаларга бордик. Очиғи, шубҳаландик. Лекин муаллиф ўзининг юқорида билдирган фикр-қарашларини ҳақиқат деб даъво қилмаётгани ва бу «мўъжиза»лар ҳали синчиклаб ўрганишга муҳтож эканлигини қайта-қайта таъкидлагани боис чоп этдик.

12 яшар Шоҳсанамнинг ҳали бизлар англаб етолмаётган «фаолияти» хусусида баҳоли қудрат маълумот олмоқчи бўлсангиз «Савдогар» газетасининг 23 сонини олиб ўқинг. Унда «табиб» қизалоқ билан қилинган мулоқот ва унга билдирилган мутахассисларнинг муносабати босилиб чиққан.

Келгуси сонда:

- ПОЛИЗДАГИ УЧРАШУВ
- БОСҚИНЧИЛАР ҚЎЛГА ОЛИНДИ.

Газета саҳифаланаётганда:

МАМАТҚАРИМОВ НЕГА ТАЖАНГ?

Аҳолининг, айниқса, Сурхондарё вилояти марказида ўқийдиган талабаларнинг истагини инобатга олган Термиз темирйўл бўлимининг маъмурияти тўрт вагонли Термиз—Сариосиё поездини йўлга қўйган эди.

Йўловчилар кўпайиб бораётгани сабабли шу йўналишда яна бир поезд қатнай бошлади. Аммо бундан Термиз темирйўл маъмуриятининг бош муҳандиси А. Маматкаримов хурсанд эмас. «Ишлар яхшими?», деган саволимга «Яқинда поездларни тўхтатиб қўяман, чунки у қимматга тушяпти. Йўловчилар чипта олмайди, вагон кузатувчилари йўл ҳақининг ярим баҳосига, йўловчиларни олиб кетаверади. Уларнинг киссаси қаппайиб, ғазнага пул тушмаса!».

Бош муҳандиснинг тажанглигини тушуниш мумкин. Аммо унга бу соҳада тартиб ўрнатувчи ўзи эканини эслатиб, шаштингиздан қайтинг, аввало вагон кузатувчилари бўлган ходимларингизни инсофга чақириб, улардан ёрдам сўранг, — дегимиз келди.

Ч. ТУХТАЕВ.
ЎзА мухбири.

Ўз касбингни севсанг, ишингга қизиқсанг элнинг тилига тушасан, ҳурматинни қозонар экансан. Сабоҳат Миржалилова ҳам шундайлардан. Бу аёл Сирдарё вилоятининг Гулистон шаҳридаги «Жилға» номли болалар боғчаси мудираси. «Жилға» шу йилнинг бошида 10 дона компьютер харид қилиб олган. Энди малакали мутахассислар, тарбиячилар жажжи болакайларга компьютер тилини ўргатмоқдалар. Боғчада кўз-кўз қилса арзигулик фақат бунинг ўзи эмас. Бу ерда болаларнинг яхши дам олиши учун барча шароитлар яратилган: кенг ва шинам хоналар, сув ҳавзаси, малакали тиббиётчилар бош-қошлигида жисмоний тарбия хонаси ҳам мавжуд. Хуллас интилган, истаган имконини ҳам топар экан.

СУРАТДА: С. Миржалилова тарбияланувчиларга компьютердан илк сабоқлар бермоқда.

Б. ТУРАЕВ тасвирга туширган. (ЎзА).

БОБУР НОМИДАГИ ОРОМГОҲ

Андижон вилоят халқ таълими ходимларининг хушманзара Дилкушоҳ қишлоғида жойлашган янги дам олиш маскани дастлабки ўқитувчиларни қабул қилди. Улар бир ҳафта мобайнида тоғ ҳавосида яйраб, мусаффо сувларда чўмилиб, замонавий коттежларда ҳордиқ чиқаради. Касаба уюшмаларининг имтиёзли йўлланмалари билан Бобур номидаги бу оромгоҳда уч ой мобайнида халқ таълими ходимларидан бир ярим минг киши дам олади.

Тарихий маълумотларга кўра, Дилкушоҳ қишлоғининг ҳавоси, суви, ширин-шакар мевалари Заҳириддин Муҳаммад Бобурни ҳам ром этган экан. У яқинлари билан кўпинча шу ерда чодир тиктириб, ҳордиқ чиқарган, ов қилган, пастликда ястаниб ётган Андижон ерларига термулиб олам-олам илҳом олган.

БЕЛЛАШУВЛАР ҲАЛИ ОЛДИНДА

Олтинкўл трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасининг «Наврўз-2» футбол командаси Андижон вилояти кубогини қўлга киритди.

«Наврўз-2» иккинчи тоифадаги командалар орасида Ўзбекистон биринчилигида қатнашаётган янги команда дир. Бу команда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасида футболни янада ривожлантириш чоралари тўғрисида»ги қарори чиққандан сўнг, шу йил баҳорда тузилган.

Ёш футболчиларни янги марралар кутмоқда. Ўйинчилар ва уларнинг устозлари фахрли соврин — Ўзбекистон кубоги учун чинакамига беллашмоқчи бўлишяпти.

К. НИЗОМОВ,
ЎзА мухбири.
Андижон вилояти.

Хайрлашув

СЎНГГИ «ДОҲИЙ»НИНГ ҚУЛАШИ

Йўқсилларнинг улуғ доҳийси, жаҳон инқилобий ҳаракатининг йўлбошчиси ва инсоният тарихидаги энг донишманд файласуф сиймосида таниганимиз — Карл Маркс Тошкенти азимнинг собиқ Инқилоб хиёбонини тарк этаётир.

Марказий Хиёбоннинг улкан чинорлари орасида совуқ ва мунтазам бир лоқайдлик билан тикилиб турган маъбуд ўзбек тупроғини тарк этаётгани чин бўлсин!

Мустабидлик йилларида қизиқ бир ҳолатни кузатганман: рўзномаю-ойномаларда, жилд-жилд рисолаларда дунёдаги барча буюк динлар ва миллий руҳоний таълимотлар марксча таълимот асосида «изчил» танқид қилинса-да, у асос солган «сўнгги чинакам таълимот» муҳиблари ўзлари билган-билмаган ҳолда кундан-кунга буддавийларга айланиб боришар, Ўзбекистоннинг гўзал водийларию уфқларга бағир тортиб кетган саҳроларига инқилоб маъбудлари ҳайкалларини «экишар» эди. Қарангки, пишиқчилик мавсуми етишибди!

Қизиққон шоиримизнинг таъбирича, юртимизнинг ҳар бир гўшасида турли қиёфада жонланиб турган ҳайкаллар «халқимиз эрки ва инсоний виждоннинг қўриқчилари» эдилар. Жиндек тафаккур қилсангиз, бир-бирини такрорловчи тош маъбудлар қадим Туркистоннинг оёқ-қўлларига урилган кишанларнинг бир банди, қулликни ва асоратни эслатиб турувчи воситалардан бошқа нарса эмаслигини англаб етасиз.

Асримизнинг буюк файласуфларидан бири Эрих Фромм Карл Марксни инсоният тарихидаги комил файласуфлардан биридир, деб таърифлайди. Улуғ олмон файласуфи Фридрих Хайек эса башарият доғули асримизда бошдан кечирган барча салбий ёхуд ижобий ҳодисаларнинг гуноҳкоридир, деб таърифлайди уни. Икки заковатли файласуф ҳам Европа Ҳамжамияти, Америка Қўшма Штатлари ва Япония эришган сиёсий, иқтисодий ва илмий ютуқлар Владимир Ульянов ва унинг содиқ издошлари томонидан таваккалкашларча бутунлай нотўғри талқин этилган улкан «Капитал» асарига асосланганини исботлайдилар. Бинобарин, Карл Маркс одамзодни мулкдан бегоналаштириш ёки унга етарлича мулк бериш масаласида иккиланди. Ҳамда келажак дастгоҳга мункайиб ишлаётган ишчиларники бўлмай, аксинча, илғор технологияларни қўллай оладиган билимдон шахсларники эканини олдиндан кўра олмади, башарият тарихини ҳаракатлантирувчи кучларга ишонмади, уларни камситди, ожиз кучларни эса ёқлади.

Инқилоб ва талотум Марказий Осиёнинг табиатига ётдир. Тараққиёт ва Озодлик этагини тутган юртимизнинг пойтахтидаги собиқ Инқилоб майдонидан инқилобий ҳаракатнинг сўнгги маъбуди кетиб, табаррук зотлар сиймосида мужассам Улуғ Тарих кириб келажак. Қадами қутлуғ бўлсин!

Барнобек
ЭШПУЛАТОВ,

Бош муҳаррир: Жаббор РАЗЗОҚОВ.

Таҳрир ҳайъати: М.АБДУСАМАТОВА, А.АҲМЕДОВ (бош муҳаррир ўринбосари), К.ЖУМАНИЁЗОВ, З.МАМАДАЛИЕВ, К.РАҲИМОВ, З.РИХСИЕВ (масъул котиб), С.РУСТАМОВ.

Таъсис этувчилар:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ
ва
"ТУРКИСТОН" ИЖОДИЙ ЖАМОАСИ
газета 1925 йил 8 февралдан "Ёш ленинчи" номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш — 32-53-98; тижорат — 32-58-48; қабулхона — 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64607

Газетамиз ҳафтанинг сешанба, пайшанба, шанба кунлари чиқади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концернининг босмахонаси. Манзилгоҳи: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 00130. Буюртма Г — 285. 64402 нусхада босилди, ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди — 21.30 да.